

Ülekuumenenud ja alavalmistatud: Eurooplaste kogemused kliimamuutustega toimetulekul

Euroopa Keskkonnaameti aruanne

Euroopa Keskkonnaamet

Kongens Nytorv 6
1050 Kopenhaagen K
Taani
Tel: +45 33 36 71 00
Veebileht: eea.europa.eu
Päringud: eea.europa.eu/enquiries

Eurofound
Eurofound
Wyattville Road, Loughlinstown, Co. Dublin
D18 KP65
Iirimaa
Tel: +353 1 2043100
Veebileht: www.eurofound.europa.eu
Päringud: information@eurofound.europa.eu

Õigusteave

Käesoleva väljaande sisu ei pruugi kajastada Euroopa Komisjoni või teiste Euroopa Liidu institutsioonide ametlikke arvamusi. Euroopa Keskkonnaamet ega ükski ameti nimel tegutsev isik või ettevõtte ei vastuta käesolevas aruandes sisalduva teabe võimaliku kasutamise eest.

Brexit'i teade

EMP tooted, veebisaidid ja teenused võivad viidata teadusuuringutele, mis on tehtud enne Ühendkuningriigi väljaastumist EList. Ühendkuningriigiga seotud uuringuid ja andmeid selgitatakse üldiselt järgmiste terminite abil: 'EL 27 ja Ühendkuningriik' või 'EEA-32 ja Ühendkuningriik'. Erandeid sellest lähenemisviisist selgitatakse nende kasutamise kontekstis.

Avaldamispoliitika

Keskkonna kaitsmiseks toetab Euroopa Keskkonnaamet ainult digitaalseid väljaandeid. Me ei trüki oma väljaandeid.

Autoriõiguse märged

© Euroopa Keskkonnaamet, 2026; © Eurofound, 2026

Käesolev väljaanne on avaldatud Creative Commons Attribution 4.0 Internationali (CC BY 4.0) litsentsi all (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>). See tähendab, et seda võib eelneva loata tasuta taaskasutada äriistel või mitteäriistel eesmärkidel, tingimusel et materjali algallikana tunnustatakse Euroopa Majanduspiirkonda ja et sisu algset tähendust või sõnumit ei moonutata. Selliste elementide kasutamiseks või paljundamiseks, mis ei kuulu Euroopa Keskkonnaametile, võib olla vaja taotleda luba otse asjaomastelt õiguste omajatelt.

Lisateave Euroopa Liidu kohta on kättesaadav aadressil https://european-union.europa.eu/index_en.

Luksemburg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2026

ISBN 978-92-9480-755-7

ISSN 1977-8449

doi: 10.2800/6087030

Katte konstruktsioon: EEA

Kaanepilt: © Kohandatud Adobe Stockist

Paigutus: Eworx/EMP

Sisukord

Tunnustused.....	4
Põhisõnumid.....	5
Kommenteeritud kokkuvõte.....	6
1 Sissejuhatus.....	8
2 Vastajad tajusid kliimaga seotud mõju.....	10
3 Mure tulevaste kliimamõjude pärast.....	13
4 Vastajate teatatud kliimamuutustele vastupanu võime meetmed.....	14
4.1 Leibkonna tasandi vastupanuvõime.....	15
4.2 Vastajate piirkondades tajutavad vastupanuvõime meetmed.....	18
4.3 Erinevused linna- ja maapiirkondade vastajate vahel.....	20
5 Erinevused vastajate rühmade vahel.....	23
5.1 Kodumajapidamiste rahalised vahendid.....	23
5.2 Vanus.....	26
5.3 Sugu.....	29
5.4 Eluaseme omanik.....	30
5.5 Tervise seisund inimeste endi hinnangul.....	32
6 Järeldused ja tegutsemisvõimalused.....	37
6.1 Vajadus kohanemislahenduste laialdase rakendamise järele.....	37
6.2 Soojuse kui kõige levinuma tervise- ja heaoluriski vastu võitlemine.....	37
6.3 Kodumajapidamiste vastupanuvõime suurendamine.....	38
6.4 Haavatavate rühmade kaitse.....	38
Lühendid.....	39
Viited.....	40
Lisa 1 Aruandes analüüsitud 2025. aasta e-uuringu „Elamine ja töötamine ELis“ küsimused.....	44

Pierre Dieumegardi koostatud dokument [Eüropo-Demokratio-Esperanto](#) jaoks

Selle "esialgse" dokumendi eesmärk on võimaldada rohkematel inimestel Euroopa Liidus saada teadlikuks Euroopa Liidu koostatud dokumentidest (mida rahastatakse nende maksudest).

Kui tõlkeid ei ole, jäetakse kodanikud arutelust välja.

See dokument [oli olemas ainult inglise keeles](#) pdf-failina. Algsest failist lõime Libre Office'i tarkvara poolt koostatud odt-faili masintõlkeks teistesse keeltesse. Tulemused on nüüd kättesaadavad [kõigis ametlikes keeltes](#).

On soovitatav, et ELi administratsioon võtaks üle oluliste dokumentide tõlkimise. Olulised dokumendid ei ole mitte ainult seadused ja määrused, vaid ka oluline teave, mida on vaja teadlike otsuste ühiseks tegemiseks.

Meie ühise tuleviku ühiseks arutamiseks ja usaldusväärsete tõlgete võimaldamiseks oleks rahvusvaheline esperanto keel oma lihtsuse, regulaarsuse ja täpsuse tõttu väga kasulik.

Võtke meiega ühendust:

[Kontakto \(europokune.eu\)](mailto:Kontakto@europokune.eu)

<https://e-d-e.org/-Kontakti-EDE>

Tunnustused

Euroopa Keskkonnaamet (EEA) ning Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fond (Eurofound) tänavad EEA partnereid Euroopa keskkonnateabe- ja -vaatlusvõrgust (EEA liikmesriigid), Euroopa Komisjoni tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise asutusest, Maailma Terviseorganisatsiooni Euroopa piirkondlikust büroost, Rahvusvahelisest Migratsiooniorganisatsioonist ning Euroopa kliima- ja terviseklastrilt nende väärtusliku panuse ja panuse eest.

Põhisõnumid

- Käesolev aruanne põhineb veebiküsitlusel, milles osales üle 27 000 vastaja 27 Euroopa riigist, ning selles tutvustatakse vastajate kogemusi kliimamõjudega, nende muret tulevase mõju pärast ning vastupidavusmeetmeid, mida nad on võtnud kodus ja mida nad on täheldanud oma naabruskonnas.
- Rohkem kui 80 % küsitlusele vastanutest teatas, et neid on viimase viie aasta jooksul mõjutanud vähemalt üks kliimaga seotud probleem (kuumus, üleujutused, metsa- ja maastikupõlengud, veenappus, tuul, sääse- ja puugihammustused). Kuumus oli kõige sagedamini teatatud probleem: peaaegu pooled vastanutest tundsid end oma kodus, tööl või haridusasutuses liiga kuumana, samas kui üle 60 % vastanutest teatas, et nad tundsid end väljaspool oma naabruskonda liiga kuumana.
- Üle 52% vastanutest oli väga või üsna mures väga kõrgete temperatuuride pärast tulevikus ja 48% tundis väga või üsna muret metsa- ja maastikupõlengute pärast. Naised, kõige nooremad vastajad (16–29aastased) ning Lõuna- ja Kesk- ja Ida-Euroopast pärit vastajad on tulevase kliimamõju pärast kõige rohkem mures.
- Igal viiendal vastajal ei olnud ühtegi uuringus loetletud majapidamismeedet, mille eesmärk oleks olnud kaitsta äärmuslike ilmastikutingimuste eest (nt varjutus, kliimaseade või ventilatsioon, üleujutuskindlus, vihmavee kogumine, äärmuslike ilmastikutingimuste kindlustus, varutoitesüsteem ja hädaabikomplekt).
- Vastajate tajutavad kliimamõjud ja teatatud vastupidavusmeetmed on piirkonniti väga erinevad. Kliimamõju kogesid kõige rohkem Lõuna- ja Kesk-Ida-Euroopa vastajad. Piirkondlikult oli rühm, kus kõige väiksem osa vastanutest teatas nii kliimamõjust kui ka uuringus loetletud ametiasutuse juhitud meetmete olemasolust, pärit Põhja-Euroopast.
- Üle 38 % kõigist vastanutest väitis, et nad ei saa endale lubada suvel oma kodu piisavalt jahedana hoidmist; finantsraskustes olevate vastajate osakaal suureneb 66 %-ni.
- Võrreldes kõigi teiste vastajatega teatas kliimamõjust suurem protsent vähem jõukaid vastajaid, üürnikke või halva tervisega inimesi. Samal ajal teatas vähem nendest rühmadest pärit vastajaid, et nad võtavad vastu leibkonna tasandi kliimamuutustele vastupanu võime meetmeid või näevad, et nende naabruses rakendatakse ametiasutuste juhitud meetmeid.
- Euroopa ühiskonna heaolu ja jõukuse tagamine kiiresti muutuva kliima tingimustes nõuab kliimamõju ennetamise ja selleks valmistumise meetmete ulatuslikku rakendamist, majapidamiste tasandi vastupidavusmeetmete taskukohasust ning ametiasutuste juhitud kohanemismeetmete õiglast jaotamist.

Kommenteeritud kokkuvõte

Jätkuvad kliimamuutused kui oht jõukusele ja heaolule Euroopas

Kliimamuutused ohustavad üha enam Euroopa ühiskonna tervist, heaolu ja jõukust. Kliimaga seotud äärmuslikud sündmused, nagu kuumalained, metsa- ja maastikupõlengud, üleujutused või põuad, muutuvad globaalse soojenemise edenedes üha sagedasemaks ja intensiivsemaks.

Euroopa ja riiklikes poliitikaraamistikes rõhutatakse tungivat vajadust kliimamuutustega kohanemise ning elanikkonnale ja majandusele avalduvate kliimaga seotud riskide tõhusa juhtimise järele. Siiski ei ole palju hinnatud seda, mil määral on rakendatud meetmeid, et parandada ELi vastupanuvõimet kliimamuutustele, eelkõige seoses üksikute leibkondadega.

Aruande koostasid ühiselt Euroopa Keskkonnaamet (EEA) ning Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fond (Eurofound) ning see põhineb veebiküsitluse tulemustel. Selles uuritakse kliimaga seotud mõju kogemusi, kodus võetud vastupanuvõimemeetmeid, rakendatud kohalike meetmete tajumist ja eurooplaste valimi muret tulevase mõju pärast.

Laialdased kogemused kliimaga seotud mõjudest ja suur mure tuleviku pärast

Viie uuringule vastajast neli teatasid, et neil on viimase viie aasta jooksul (2020–2025) esinenud vähemalt üks järgmistest kliimaga seotud probleemidest: ebamugav kuumus, üleujutused, metsa- ja maastikupõlengud, veenappus, tuulekahjustused või sagedasemad putukahammustused. Paljud vastajad väljendasid muret ka tulevase kliimamõju pärast, kusjuures umbes pooltele neist valmistavad suurt muret kuum- ja metsatulekahjud. Asjaolu, et suur osa vastanutest teatas, et neil on minevikus olnud mõju ja et nad on tulevikus mures, osutab vajadusele teha rohkem kliimamuutustega kohanemiseks.

Märgid alavalmisolekust leibkonna tasandil Euroopas

Uuringus uuriti kliimamuutustele vastupanu võime meetmeid vastajate kodudes. Rohkem kui pooled vastanutest ei teatanud ühestki uuringus loetletud kliimamõju eest kaitsmise meetmest. Veidi üle 22 % vastanutest ei olnud kodus ühtegi loetletud meetet. Soojusvastased meetmed, millest on kõige sagedamini teatatud, hõlmavad varjutamist (49 % vastanutest), katuse/seina isolatsiooni (48 %) ning kliimaseadet või ventilatsiooni (32 %).

Üle 40 % vastanutest teatas, et neil on kodukindlustus, mis katab äärmuslikke ilmastikunähtusi. Palju väiksem osa vastanutest on koostanud hädaabikomplektid (14 %) või taganud juurdepääsu varutoiteallikale (8 %). Selleks et Euroopa ühiskond kohaneks piisavalt, peavad leibkonnad muutuma vastupidavamaks, suurendades teadlikkust kodustest meetmetest, nende kättesaadavust ja taskukohasust.

Kohalike kohanemismeetmete mitteinfrastruktuurne iseloom

Kõige sagedamini teatatud kohalikud meetmed, mida vastajad nimetasid, olid hoiatused või hoiatused äärmuslike ilmastikutingimuste kohta (mida koges 57 %), riskiteadlikkuse kampaaniad ja äärmuslike ilmastikutingimuste korral võetavad meetmed (43 %) ning veetarbimise piirangud kuivadel perioodidel (42 %). Kokku teatas 36 % vastanutest, et nad on märganud puude istutamist või haljasaladele juurdepääsu paranemist oma piirkonnas.

Kohalikest üleujutuste ennetamise meetmetest ja jahutuskeskuste rajamisest ei teatatud, nagu sageli täheldati. See ülevaade ametiasutuste juhitud kohanemismeetmetest, mis põhineb vastajate arusaamadel, osutab vajadusele võtta lisaks käitumisele suunatud meetmetele rohkem taristupõhiseid kliimamuutustega kohanemise meetmeid.

Ebavõrdne mõju ja ebavõrdne vastupanuvõime

Mõned vastajate teatatud kliimamõjud mõjutasid teatavaid rühmi ebaproportsionaalselt. Näiteks oli neli korda rohkem vastajaid madalaimate rahaliste vahenditega

leibkondadest kogenud probleeme juurdepääsul ohutule ja puhtale veele (15% võrreldes 4%-ga). Samuti oli metsatulekahjustest ja nendega seotud suitsust mõjutatud kaks korda rohkem inimesi kui suurimate rahaliste vahenditega leibkondadest pärit vastajaid (11 % võrreldes 5 %ga). Kaks kolmandikku raskustes olevatest inimestest ei suutnud suvel oma kodu piisavalt jahedana hoida, samas kui veidi üle 9% neist, kes ots otsaga kokku puutuvad, kohtuvad kas väga lihtsalt või lihtsalt.

Kõige nooremad vastajad ja naised olid kõige enam mures tulevase kliimamõju pärast. Samal ajal olid üürnikel võrreldes koduomanikega vähem tõenäoline, et kodus rakendatakse vastupidavusmeetmeid. Kõigi mõjude puhul teatasid vastajad, kes hindasid oma tervist halvaks, et kliimamõju mõjutab neid rohkem, kuid neil on ka väiksem tõenäosus, et kodus rakendatakse vastupidavusmeetmeid kui vastanutel, kes hindasid oma tervist heaks.

Selleks et tagada kliimamuutustele vastupanu võimes sotsiaalne õiglus, on oluline töötada välja kohanemisstrateegiad, mis kaitsevad kõiki inimesi, eelkõige kõige haavatavamaid rühmi.

Küsitluse kohta

Aruanne põhineb Eurofoundi iga-aastase [e-uuringu „Elamine ja töötamine ELis“](#) kaudu kogutud andmetel. 2025. aastal sisaldas uuring küsimusi varasemate kliimamõjude, tulevikumurede ja vastupanuvõimemeetmete kohta. Käesolevas aruandes esitatud küsimustele antud vastuste analüüs on osa [Euroopa kliima- ja tervisevaatluskeskuse](#) tegevusest, mille eesmärk on toetada Euroopa kliimamuutustega kohanemise poliitikat, keskendudes tervisele ja heaolule.

Veebiküsitlusele vastas 27 000 inimest 27 Euroopa riigist. Valim ei esinda siiski täielikult Euroopa elanikkonda (vt selgitus 1.1). Selle probleemi lahendamiseks rakendati stratifitseerimisjärgseid kaalutegureid, et kajastada peamiste demograafiliste näitajate (nt sugu, vanus, haridus ja linnastumise määr) jaotust elanikkonnas üldiselt. Tulemusi ei saa siiski üldistada kogu Euroopa elanikkonnale ja tulemused puudutavad ainult vastajaid.

Tulemused annavad siiski väärtuslikku teavet vastajate kogemuste ja väljavaadete kohta ning võivad aidata mõista kliimaga seotud probleeme ja kohanemiskäitumist.

1 Sissejuhatus

Euroopa kliimariskide hindamise (EUCRA) kohaselt on Euroopas juba mitu kriitilist kliimariski inimeste tervisele, tehiskeskkonnale, taristule ja ökosüsteemidele. Kui praegu otsustavaid meetmeid ei võeta, võib enamik tuvastatud kliimariskidest jõuda käesoleva sajandi lõpuks kriitilisele või katastroofilisele tasemele (EEA, 2024a). Praeguste ja tulevaste kliimariskide juhtimist peetakse ELi poliitikas oluliseks, et säilitada Euroopa jõukus ja elanike elukvaliteet (Euroopa Komisjon, 2021; Euroopa Komisjon, 2024).

Euroopa kodanike seisukohti kliimamuutuste kohta hinnatakse korrapäraselt selliste uuringute kaudu nagu iga kahe aasta tagant korraldatav Eurobaromeetri kliimamuutuste uuring (nt Euroopa Komisjon, 2025a) ja iga-aastane Euroopa Investeeringispanga (EIP) kliimauuring (nt Euroopa Investeeringispank, 2024). Käesolev EEA/Eurofoundi ühisaruanne annab sellele teadmistepagasile täiendava vaatenurga, tutvustades enam kui 27 000 osalejaga veebiküsitluse tulemusi 27 ELi liikmesriigis (vt selgitus 1.1).

Täpsemalt antakse käesolevas aruandes ülevaade kliimaga seotud mõju liikidest, mida vastajad on isiklikult kogenud või mille tunnistajaks nad on olnud oma elukohas. Selles tutvustatakse ka nende kliimaga seotud muresid tulevikus. Kõige olulisem on see, et aruandes antakse esimene üleeuroopaline ülevaade kliimamuutustele vastupanu võime meetmete tajutavast rakendamisest – nii leibkonna tasandil vastanute teatatud meetmetest kui ka nende tähelepanekutest ametiasutuste rakendatud meetmete kohta. Kuna see põhineb aga enda esitatud andmetel ja vastajate muljetel, tuleks seda käsitleda pigem lakmustestina kui kohanemispüüdluste süstemaatilise loeteluna.

On ette nähtud, et see ülevaade ELi kollektiivsest vastupanuvõimest muutuva kliimale aitab suunata jõupingutusi hiljutiste ja käimasolevate poliitiliste arengute raames, nagu Euroopa valmisolekuliidu strateegia (EC, 2025b) ning tulevane Euroopa kliimamuutustele vastupanu võime ja riskijuhtimise integreeritud raamistik. Tulemuste eristamine vastavalt geograafilisele piirkonnale ja sotsiaal-majanduslikule rühmale võimaldab mõista, millised kohad ja inimesed on kõige suuremas ohus ja vajavad kõige pakilisemaid meetmeid.

Selgitus 1.1.

Küsitluse kohta

Alates 2020. aastast on Eurofound korraldanud iga-aastast ulatuslikku e-uuringut „Elamine ja töötamine ELis“. Esialgu oli selle eesmärk hinnata COVID-19 pandeemia mõju inimeste elu- ja töötingimustele kogu Euroopa Liidus (EL). Alates 2022. aastast laiendati e-uuringu temaatilist ulatust, et mõõta pandeemia, Ukraina sõja ja elukalliduse tõusu pikaajalisi tagajärgi.

2025. aasta uuringus keskenduti kliimale ja keskkonnale. See hõlmas küsimusi inimeste kogemuste kohta seoses kliimamõjuga, muret tulevaste riskide ja vastupidavusmeetmete pärast, mida vastajad on võtnud või mida nende piirkonnas on täheldatud.

E-uuringus kasutatakse mittetöenäolist valimimeetodit, mis põhineb peamiselt veebipõhisel värbamisel suunatud sotsiaalmeediareklaamide kaudu, mida täiendab lumepalliproovide võtmine. Saadud valim ei esinda üldpopulatsiooni. Lisaks kutsutakse eelmiste küsitlusvoorude vastajaid osalema järgmistes küsitluslainetes. Sellisena ajakohastatakse vaekogu korrapäraselt, kuid see ei ole esinduslik.

Uuringu representatiivsuse parandamiseks kohaldati stratifitseerimisjärgset kaalumist, et viia valim kooskõlla EL 27 ja iga liikmesriigi elanikkonna demograafilise koosseisuga. 2025. aastal põhinesid kaalutegurid sool, vanusel, haridustasemel ja piirkonnal.

Ajavahemikul 1. aprillist kuni 4. juunini 2025 koguti e-uuringus vastuseid ligikaudu 27 000 osalejalt 27 ELi liikmesriigis. Neist 16 500 olid tagasipöörduvad paneelvastustega vastajad ja 10 500 olid äsja tööle võetud sotsiaalmeedia kanalite kaudu (sealhulgas reklaamid Instagramis ja Facebookis, samuti orgaanilised postitused). Minimaalne eesmärk oli 500 vastajat riigi kohta, mille saavutas enamik liikmesriike, välja arvatud Küpros, Luksemburg ja Malta. Neljateistkümnes riigis oli valimi suurus üle 1000 vastaja.

Uuringu käigus koguti teavet vastajate omaduste kohta (vanus, sugu, ametiaeg, ots otsaga kokkusaamise lihtsus, enesehinnang tervise kohta, leibkonna tüüp, samuti geograafiline asukoht ja linnastumise määr). See teave võimaldas vastuseid eri rühmade vahel võrrelda. Aruanne sisaldab kirjeldavat statistikat. Siiski tehti ka regressioonanalüüsi, et kontrollida, kas erinevused olid statistiliselt olulised ja kehtivad pärast muude andmeesitaja tunnuste kontrollimist. Käesolevas väljaandes esitatakse ainult sel viisil valideeritud tulemused.

Valimi moodustamise mittetöenäosus tähendab, et kirjeldavat statistikat ei tohiks pidada täpseks punkthinnanguks kogu ELi elanikkonna kohta, hoolimata demograafilisest kaalust. Kindlakstehtud seosed, mehhanismid ja suundumused on siiski statistiliselt kehtivad ja ülekantavad.

Rohkem infot küsitluse kohta leiab [siit](#).

2 Vastajad tajusid kliimaga seotud mõju

Uuringus küsiti vastajatelt, millist valitud kliimamõju nad on viimase viie aasta jooksul kogenud ()¹(vt 1. lisa). Vastused kajastavad osalejate arusaamu ja võivad hõlmata mõjusid, millel on mitu põhjust, mis ei ole tingitud üksnes kliimamuutustest. Seda hoiatust silmas pidades teatas 80,5% vastanutest, et neil on esinenud vähemalt üks uuringus loetletud mõju, nagu on näidatud joonisel 2.1. Geograafilises mõttes olid Lõuna-Euroopast ning Kesk- ja Ida-Euroopast pärit vastajad need, kellel oli kõige rohkem inimesi, kes teatasid vähemalt ühest kliimamõjust (vastavalt 86,1 % ja 85,3 %).

Need tulemused on kooskõlas EIP viimase uuringu tulemustega, milles 80 % ELi vastanutest märkis, et nad on viimase viie aasta jooksul kogenud vähemalt ühte äärmuslikku ilmastikunähtust (EIP, 2024). Mitmesugusest kliimamõjust mõjutatud Lõuna-Euroopast pärit vastajate suur osakaal kajastab ka kliimamuutusi käsitleva Eurobaromeetri 2025. aasta eriuuringu järeldusi (Euroopa Komisjon, 2025a). Samuti toetab see EUCRA (EEA, 2024a) rõhuasetust kliimariskidega tegelemise kriitilisele kiireloomulisusele selles piirkonnas.

Soojus oli peamine kliimaga seotud mõju, millega uuringule vastajad kokku puutusid. Viimase viie aasta jooksul on 49,7 % küsitlusele vastanutest tundnud end oma kodus liiga kuumana, 46,8 % töökohal või haridusasutuses ja 60,7 % väljaspool oma naabruskonda. See näitab, et peamine viis vähendada soojuse mõju inimeste tervisele, heaolule ja tootlikkusele on tagada, et ELi hooned ning laiem elu- ja töökeskkond oleksid kuumakindlad (Martinez et al., 2025; EEA, 2022a).

Kokku teatas 34 % vastanutest sääse- või puugihammustuste tajutavast suurenemisest viimase viie aasta jooksul. Muutuv kliima mõjutab vektorite arvukust, hammustushooaja pikkust ja haiguste edasikandumise tõenäosust (EEA, 2022a). Nende osakaal, kes hammustasid rohkem, oli suurim Lõuna- ja Kesk-Ida-Euroopas (joonis 2.1), sealhulgas Küprosel (60,9 %), Kreekas (59,0 %) ja Horvaatias (57,7 %).

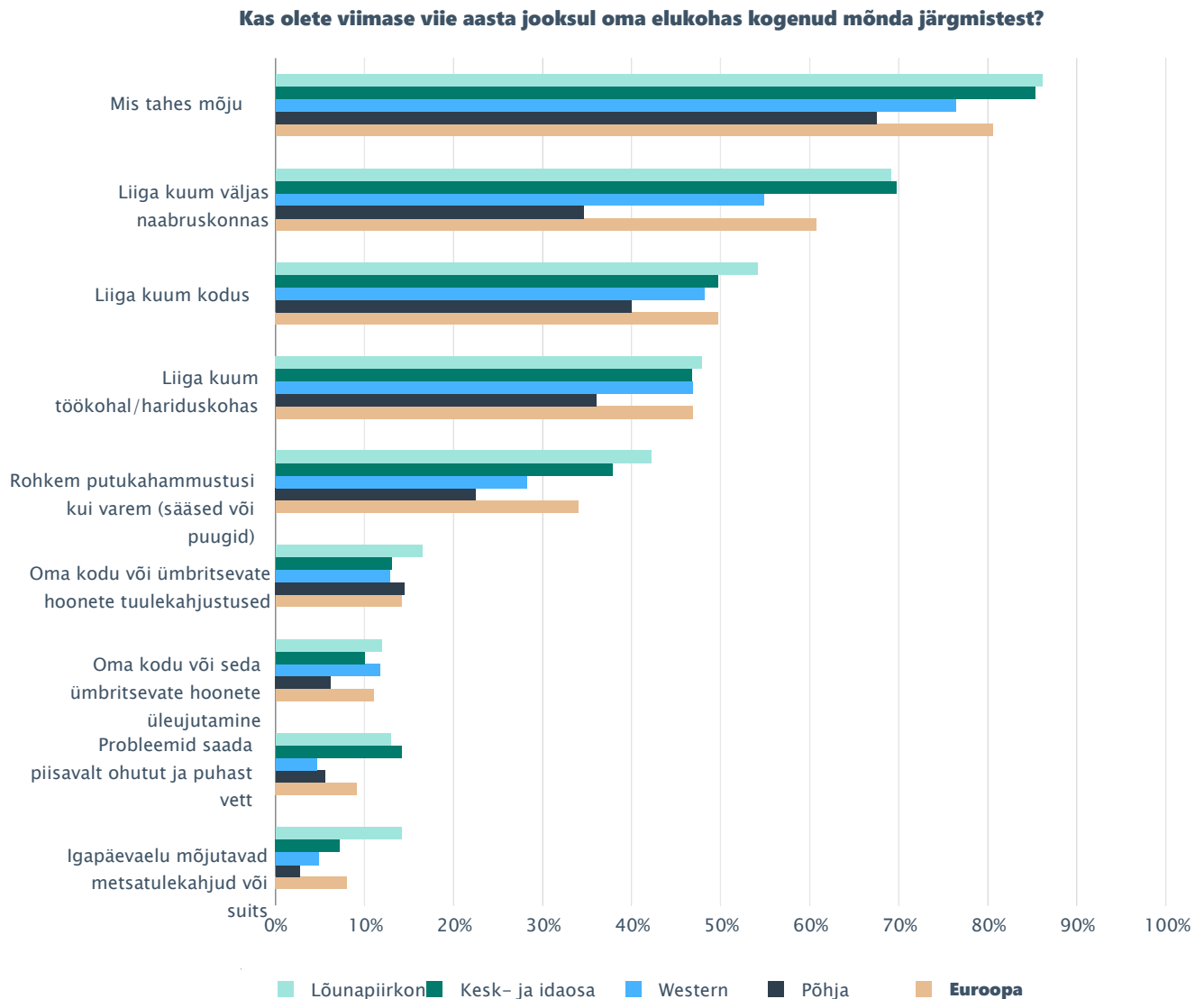
See on rahvatervise seisukohast murettekitav, kuna nendes riikides on kinnitatud Aedese invasiivsete sääskede esinemine (ECDC, 2025), mis võivad kanda dengue'i, Zikat ja chikungunya. Neil on ka pärismaised Culex pipiens'i sääsed (ECDC, 2023), mis on võimelised levitama Lääne-Niiluse palavikku.

Tuulekahjustusi lähedalasuvatele kodudele või hoonetele on viimase viie aasta jooksul kogenud 14,1 % vastanutest. Peale selle oli ligikaudu kümnendik vastanutest kogenud kõiki muid kliimamõjusid (vt joonis 2.1).

Riikide vahel olid märkimisväärsed erinevused nende vastanute osakaalus, kes olid mõju kogenud. Näiteks oli vastajate kodudele või lähedal asuvatele hoonetele tekitatud tuulekahjustuste kogemus kõige levinum Iirimaa (43,3 % vastanutest), aga ka Horvaatias (29,4 %) ja Ungaris (26,6 %).

¹ Uuringus esitatud kliimamõjude loetelu ei ole ammendav. Selle koostasid Eurofound ja EEA koostöös Euroopa kliima- ja tervisevaatluskeskuse partnerorganisatsioonidega. Loetelus lähtuti kliimamuutustega seotud teadaolevatest riskidest Euroopa elanikkonna jõukusele ja heaolule (EEA, 2024a; EEA, 2025c). Lisatavate punktide lõplikul valikul võeti arvesse uuringu pikkust.

Joonis 2.1. Nende vastanute osakaal, kes kogesid oma piirkonnas kliimamõju, Euroopa piirkondade kaupa

Märkused: Selles ja järgmistes diagrammides kasutatakse järgmisi geograafilisi rühmi: Kesk- ja Ida-Euroopa (Bulgaaria, Poola, Rumeenia, Slovakkia, Tšehhi ja Ungari); Põhja-Euroopa (Taani, Eesti, Soome, Iirimaa, Läti, Leedu ja Rootsi); Lõuna-Euroopa (Hispaania, Horvaatia, Itaalia, Kreeka, Küpros, Malta, Montenegro, Portugal, Sloveenia ja Sloveenia); Lääne-Euroopa (Austria, Belgia, Liechtenstein, Luksemburg, Madalmaad, Prantsusmaa, Saksamaa ja Šveits).

Uuringu tulemused üksikute riikide kohta on kättesaadavad [interaktiivses vaatajas](#).

Allikas: EEA Eurofoundi põhjal, 2025.

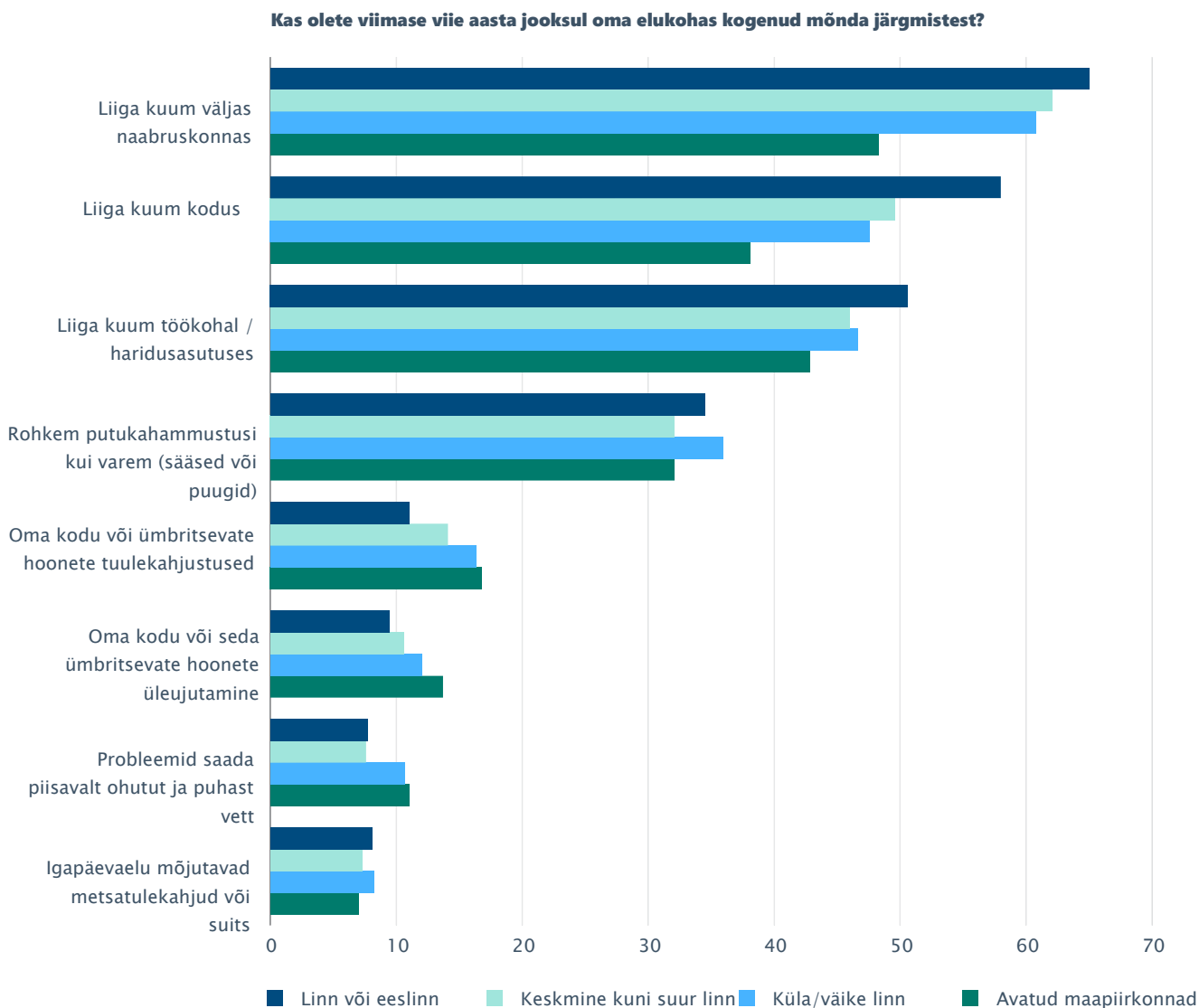
Metsa- ja maastikupõlenguid ja nende suitsu kogesid kõige sagedamini Kreekast (41,1 %), Portugalist (35,2 %) ja Küprosel (20,3 %) pärit vastajad, samas kui Euroopas tervikuna oli see näitaja keskmiselt 8 %. Viimase viie aasta jooksul üleujutusi kogenud vastanute protsent peegeldas selle aja jooksul toimunud ulatuslike üleujutuste mustrit. Näiteks teatas palju suurem osa vastanutest Austrias (25,9 %) ja Sloveenias (19,1 %) üleujutustest kui Euroopa keskmine (11 %).

2 Vastajad tajusid kliimaga seotud mõju

Kliimaga seotud mõjusid tajuti erinevalt sõltuvalt sellest, kas vastajad elasid linna- või maakeskkonnas. Suureneva linnastumisega suurenes nii sise- kui ka välistingimustes soojust kogevate vastajate osakaal (joonis 2.2).

Seevastu rohkem linnastunud keskkondades oli väiksem protsent vastanutest, kes teatasid, et neid on mõjutanud tuul, üleujutused või vee kättesaadavusega seotud probleemid. See võib kajastada linnade suuremat kaitset üleujutuste eest võrreldes hõredamalt asustatud piirkondadega või viidata heale juurdepääsule taristule, näiteks ühisveevärgile linnades.

Joonis 2.2. Nende vastanute osakaal, kes kogesid oma piirkonnas kliimamõju, linnastumise enda teatatud taseme järgi.

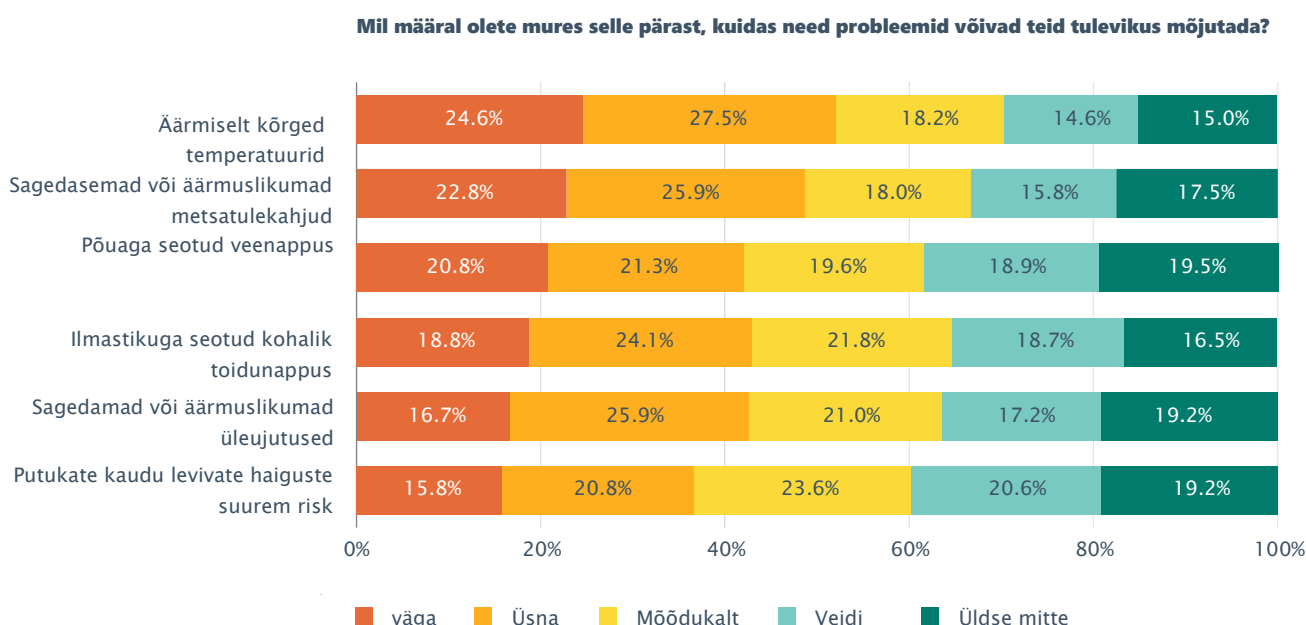
Allikas: EEA Eurofoundi põhjal, 2025.

3 Mure tulevaste kliimamõjude pärast

Rohkem kui pooled vastanutest (52,1%) olid väga mures või üsna mures äärmiselt kõrgete temperatuuride pärast, mis häirivad igapäevaelu ja heaolu tulevikus. Teine probleem oli vastajate jaoks sagedasemad või äärmuslikumad metsatulekahjud; 48,7% väitis, et need on väga või üsna murettekitavad. See kinnitab EUCRat, mille kohaselt on kuumus ning metsa- ja maastikupõlengud kõige tõsisemad ohud inimeste tervisele ja nõuavad kõige kiireloomulisemaid meetmeid (EEA, 2024a).

Sarnane arv vastajaid (42–43 %) oli väga või üsna mures kohaliku/hooajalise toidu või puhta vee kättesaadavuse vähenemise ning sagedasemate või äärmuslikumate üleujutuste pärast. Suurem tõenäosus saada haigusi sääskedest või puugihammustustest oli vastajate jaoks kõige vähem murettekitav (joonis 3.1).

Joonis 3.1 Nende vastajate protsent, kes olid mures tulevase kliimamõju pärast

Märkus: Uuringu tulemused riikide kaupa on kättesaadavad [interaktiivses vaatajas](#).

Allikas: EEA Eurofoundi põhjal, 2025.

Kõigi ohtude ohutase on geograafiliselt selgelt erinev. Lõuna-Euroopas oli kaks korda rohkem vastajaid kui Põhja-Euroopas väga või üsna mures tulevaste kõrgete temperatuuride (61% võrreldes 29,9%), äärmuslike või sagedasemate üleujutuste (50,2% võrreldes 25,3%ga) ning äärmuslike või sagedasemate metsatulekahjude (58,8% võrreldes 29,9%ga) pärast.

Suurem osa Kesk- ja Ida-Euroopa vastanutest oli väga või üsna mures puukide või sääskede haigustesse nakatumise väljavaadete pärast võrreldes Põhja-Euroopaga (45,1 % vs. 29,1 %), igapäevaseks kasutamiseks mõeldud vee kättesaadavuse pärast (54,3 % vs. 23,2 %) ja toidu kättesaadavuse pärast (53,1 % vs. 29,9 %).

Vt [interaktiivne vaataja](#) vastuste üksikasjaliku jaotuse kohta riikide kaupa.

4 Vastajate teatatud kliimamuutustele vastupanu võime meetmed

Kuigi ELil ja üksikutel liikmesriikidel on tugev poliitikaraamistik kliimamuutustega kohanemise toetamiseks, on teave rakendatud meetmete ja nende tõhususe kohta piiratud. See takistab täielikku arusaamist Euroopa edusammudest kliimamuutustele vastupanuvõime saavutamisel (EEA, 2025a).

Käesolevas peatükis esitatud uuringu tulemused aitavad heita valgust kliimamuutustele vastupanu võime meetmete rakendamise tasemele kogu Euroopas. Küsitlusele vastajatel paluti kinnitada, kas nende leibkonna jaoks on kehtestatud teatavad kliimamuutustele vastupanu võime meetmed, ning vastata küsimustele ametiasutuste juhitud meetmete kohta, mis aitavad kaasa kliimamuutustele vastupanu võimele, mida nad on oma piirkonnas näinud ⁽²⁾ (tabel 1.1). Loetletud meetmed hõlmasid nii taristupõhiseid (mis nõuavad füüsilise sekkumise meetmeid) kui ka taristuväliseid algatusi.

Loetletud kliimamuutustele vastupanu võime meetmed võib viia kooskõlla kriisiohjetsükli eri etappidega:

- ennetamine (ennetava kriisi või katastroofi mõju minimeerimine);
- valmisolek (reageerimise kavandamine);
- reageerimine (meetmed kriisi või katastroofi ajal, et minimeerida selle mõju);
- taastumine (tagasipöördumine kriisi- või katastroofieelse olukorra juurde) (EEA, 2017; Euroopa Komisjon, 2025c).

Tabel 1.1. Uuringuga hõlmatud vastupidavusmeetmed

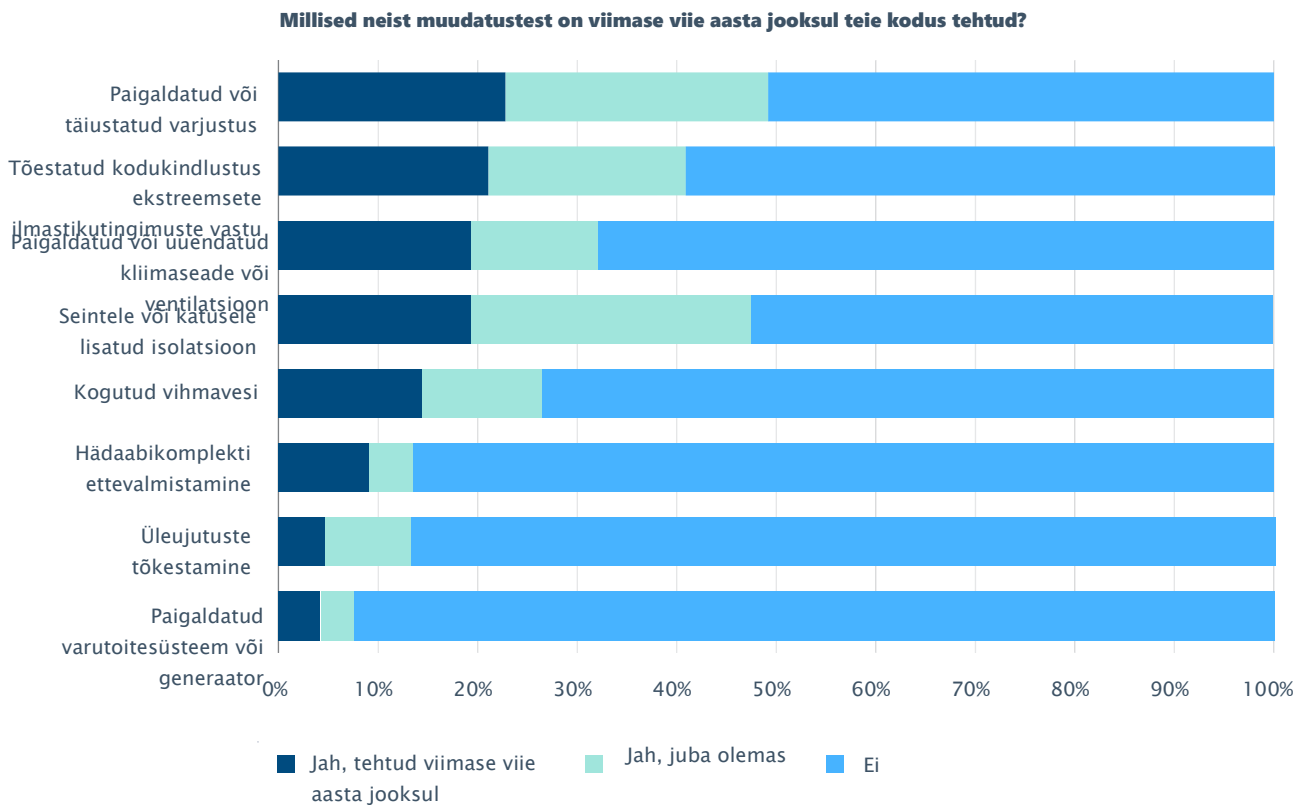
	Kliimamuutustele vastupanu võime meede	Infrastruktuur ipõhine?	Kriisiohjetsükli etapp
Leibkonna tasand	Seinte või katuse isolatsioon	Jah	Valmisolek
	Kliimaseadmed või ventilatsioon	Jah	Valmisolek
	Varjustus	Jah	Valmisolek
	Üleujutuste tõkestamine	Jah	Valmisolek
	Vihmavee kogumine	Jah	Valmisolek
	Varutoitesüsteem või -generaator	Jah	Valmisolek
	Hädaabikomplekt	Ei	Valmisolek/reageerimine
	Äärmuslike ilmastikunähtusi kattev kodukindlustus	Ei	Valmisolek/taastumine
Asutuse juhitud	Hoiatused või hoiatused äärmuslike ilmastikunähtuste kohta	Ei	Valmisolek
	Teadlikkuse suurendamise kampaaniad riskide ja äärmuslike ilmastikutingimuste korral võetavate meetmete kohta	Ei	Valmisolek
	Rohkem puid istutatakse või parandatakse juurdepääsu haljasaladele	Jah	Ennetamine
	Jahutuskeskuste pakkumine	Jah	Valmisolek
	Muudatused töö-/haridusgraafikutes, et vältida tegevusi kõige kuumematel tundidel või päevadel	Ei	Valmisolek/reageerimine
	Üleujutuste ennetamine	Jah	Ennetamine
	Veekasutuse piirangud põua ajal	Ei	Valmisolek/reageerimine
	Sääskede tõrjemeetmed	Ei	Ennetamine
Märkus: Kliimamuutustele vastupanu võime meetmetega seotud küsimuste täpne sõnastus on esitatud 1. lisas.			
Allikas: EEA Eurofoundi põhjal, 2025.			
(2) Uuringus mõisteti „teie piirkond“ täpsemalt ei täpsustatud ja see jäeti lahtiseks tõlgendamiseks.			

2 Uuringus mõisteti „teie piirkond“ täpsemalt ei täpsustatud ja see jäeti lahtiseks tõlgendamiseks.

4.1 Leibkonna tasandi vastupanuvõime

Kui 77,9 % vastanutest oli vähemalt ühe uuringus loetletud kliimamuutustele vastupanu võime meetme kehtestanud kodus, siis rohkem kui pooltes vastanute kodudes ei olnud ühtegi meetet kehtestatud (joonis 4.1). Mõned meetmed (nt üleujutuskindluse tagamine) ei pruugi olla asjakohased olukordades, kus konkreetsed ohud puuduvad. Väike osa vastanutest rakendas siiski universaalsemaid meetmeid (nt hädaabikomplekt või varutoiteallikas). Üldiselt näitavad tulemused üldist alavalmidust kliimaohudeks ja muudeks kriisideks kodumajapidamiste tasandil kogu Euroopas.

Joonis 4.1 Nende vastajate osakaal, kes võtsid kodus kliimamuutustele vastupanu võime meetmeid

Märkus: Uuringu tulemused riikide kaupa on kättesaadavad interaktiivses vaates r.

Allikas: EEA Eurofoundi põhjal, 2025.

4 Vastajate teatatud kliimamuutustele vastupanu võime meetmed

Kaks kõige sagedamini kodus võetavat meetet on mõeldud soojuse käsitlemiseks. Kõige tavalisem kodudes kasutatav meede oli parem varjutamine; 49,2 % vastanutest teatas, et nad on selle kasutusele võtnud. See on suhteliselt taskukohane kohanemismeede ning nii sisemine kui ka väline varjustus on hoonete sisetemperatuuri alandamisel tõhusad (Martinez et al., 2025).

Teine kõige populaarsem meede oli katuste ja seinte soojustamine (47,6%). Hästi kavandatud hoonetes võib see vähendada ülekuumenemist, kuid hoonetes, kus puudub piisav ventilatsioon, varjutus või soojusmass, võib see ülekuumenemist halvendada (Martinez et al., 2025); seega sõltub kõnealuse meetme tõhusus selle kontekstist. Näiteks 2023. aasta Euroopa sissetulekute ja elamistingimuste uuringus pidasid vaid 24,2 % vastanutest 16 Euroopa riigis oma eluruumi jahutussüsteemi ja soojusisolatsiooni piisavaks, et hoida eluruum suvel piisavalt jahedas (Eurostat, 2023).

Kokku teatas 32,1 % vastanutest, et nad on paigaldanud või ajakohastanud kliimaseadmeid või ventilatsiooni. Kuigi kliimaseadmed võivad olla tõhusad tervise kaitsmisel, eelkõige haavatavate inimeste jaoks, on kliimaseadmete ulatuslik kasutamine näide halvast kohanemisest. See põhjustab probleeme, mis on seotud elektri tippnõudlusega, ja seadmete toodetud soojus võib aidata kaasa linna soojussaare mõjule (EEA, 2022c).

Lisaks nõuab mehaaniline jahutus – kliimaseadmed, aktiivne ventilatsioon või ventilaatorite kasutamine – nii eelnevaid investeeringuid kui ka elektritarbimist ning tekitab seega kodumajapidamistele lisakulusid. See võib takistada inimestel selliste meetmete paigaldamist või kasutamist.

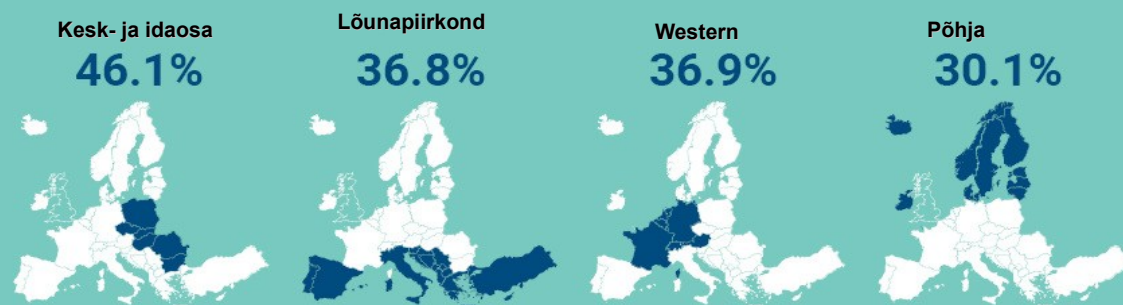
Kui küsiti, kas nad saaksid endale lubada oma maja suvel piisavalt jahedas hoida, vastas 38,2% küsitlusele vastanutest negatiivselt. Kõige suurem osa vastanutest, kes ei saanud endale suvel lubada oma kodu jahedana hoidmist, oli Kesk- ja Ida-Euroopas (46,1 %), võrreldes 30,1 %ga Põhja-Euroopas (joonis 4.2).

Joonis 4.2. Nende vastajate osakaal, kelle leibkonnad ei suuda suvel kodu piisavalt jahedana hoida

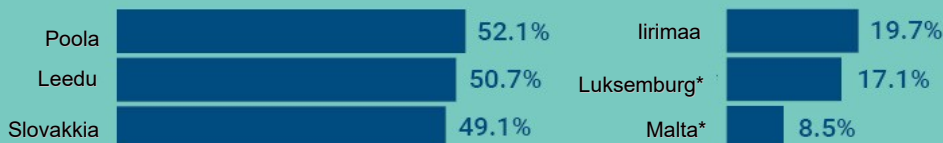
Kas saate endale lubada, et hoiate oma maja suvel piisavalt jahedas?

Nende vastajate osakaal, kelle leibkonnad ei saa endale lubada suvel kodu piisavalt jahedana hoidmist

Vastajate protsent piirkondade kaupa

Riigid, kus see protsent on kõige suurem, ja riigid, kus see protsent on kõige väiksem

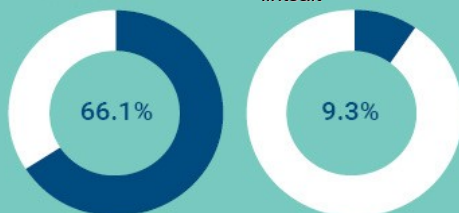
Vastajate protsent rahaliste vahendite, omandi, vanuse ja leibkonna koosseisu järgi

Lihtne ots otsaga kokku tulla

Raskustega
või suuri raskusi

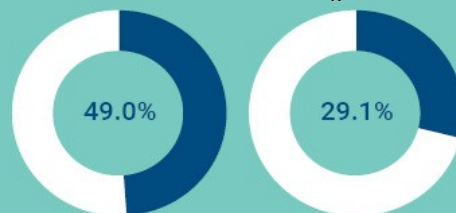
Kergesti või väga
lihtsalt

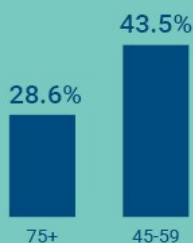
Eluaseme omamine

Rentnik

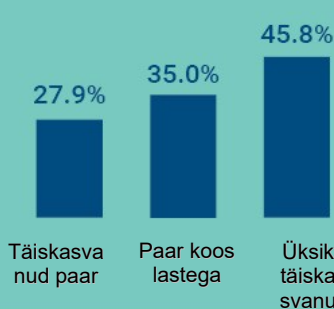
Omanik

Vanus

Leibkonna koosseis

* Vähenenud usaldusväarsus väikese valimi suuruse tõttu

Allikas: EEA Eurofoundi põhjal, 2025.

4 Vastajate teatatud kliimamuutustele vastupanu võime meetmed

Kokku teatas 40,8% vastanutest, et neil on äärmuslike ilmastikutingimustega kodukindlustus. Riikide vahel olid märkimisväärsed erinevused selles, kui paljud vastajad teatasid äärmuslike ilmastikuoludega seotud kodukindlustuse olemasolust. Rootsis oli see näitaja 17,4 % vastanutest ja Luksemburgis 70,1 %.

Igas riigis kehtivad erinevad kindlustussüsteemid mõjutavad kindlustuse kättesaadavust ja taskukohasust. Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve (2024) andmetel oli Kreekal, Itaalia ja Rumeenial looduskatastroofide puhul suurim kaitselünk, mis tulenes ohtude kombinatsioonist ja kindlustuse vähesest levikust. Leiti, et üleujutuskindlustus ei ole eriti taskukohane Poola ja Portugali suure riskiga piirkondades, millele järgnes mitu piirkonda Horvaatias, Saksamaal ja Balti riikides (Tesselaar et al., 2020). Siin esitatud Eurofoundi (2025) uuringu tulemused kajastavad neid mustreid teataval määral (vt interaktiivne vaataja). Nendesse tuleks siiski suhtuda ettevaatusega, kuna uuringu valim ei olnud representatiivne ja vastajad esitasid teavet ise. Lisaks võib inimeste endi teatatud kindlustuskate olla tagasikutsumise suhtes kallutatud, kuna vastajad ei pruugi täpselt mäletada ega mõista oma äärmuslike ilmastikutingimuste kaitse poliitika konkreetseid tingimusi.

Üle veerandi küsitlusele vastanutest ütles, et nad koguvad vihmavett kodus kuivadel perioodidel kasutamiseks. Mõnes riigis, näiteks Belgias, Tšehhis ja Sloveenias, oli üle 40 % vastanutest kasutusel vihmavee kogumise süsteem. Märkimisväärne arv vastajaid teatas, et nad on viimase viie aasta jooksul paigaldanud vihmavee kogumise süsteemid (nt 26,7 % vastanutest Tšehhis, millele järgnes peaaegu veerand vastanutest Eestis ja Slovakkias).

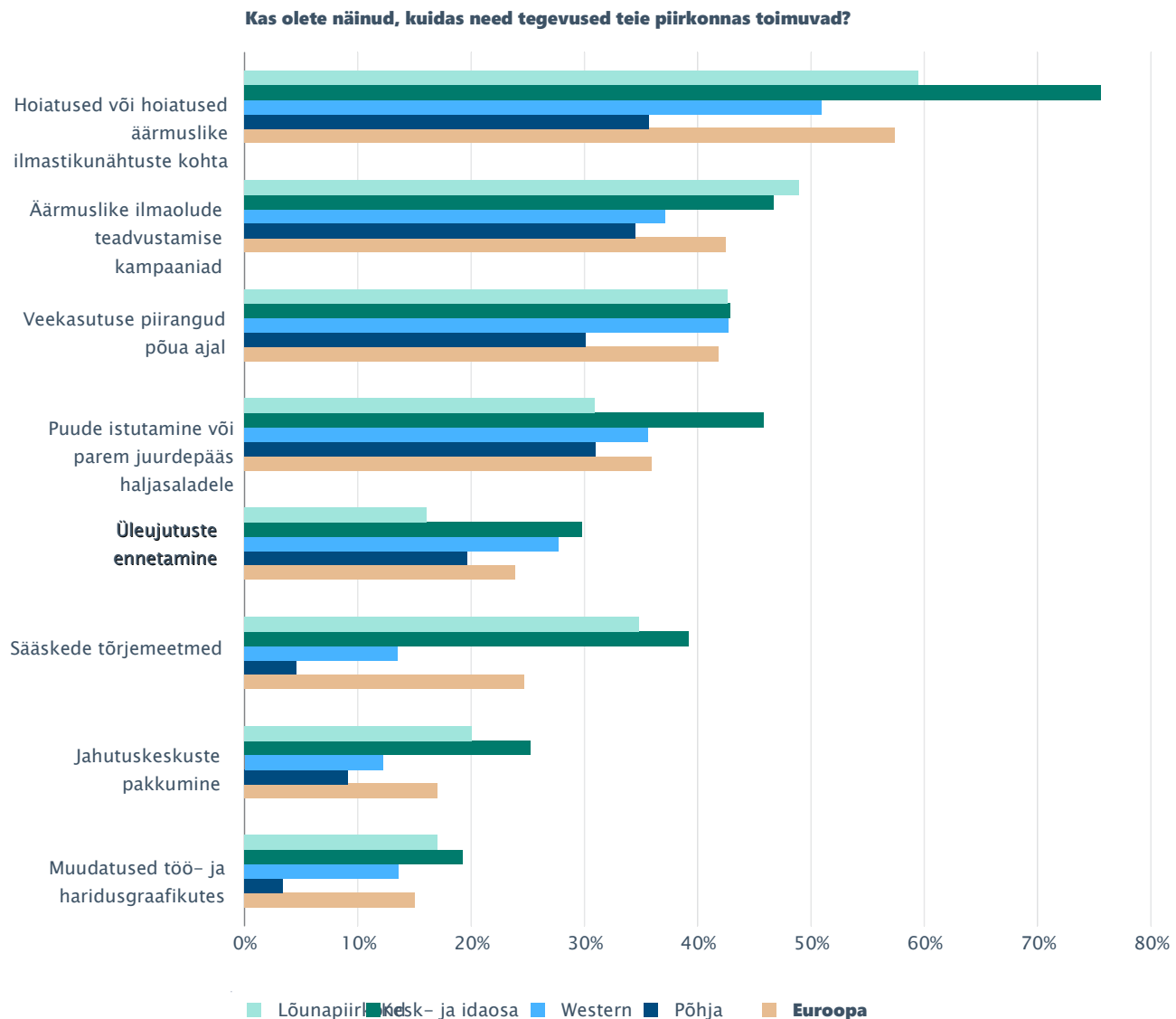
Kõige harvemini teatatud meetmete hulgas oli üleujutuskindluse tagamine; vaid 13,2 % vastanutest teatas meetmete kehtestamisest. Omanditasandi üleujutuskaitset kohaldatakse ainult piirkondades, kus võib esineda üleujutusi, ning see nõuab märkimisväärsed investeeringuid ja eluruumi struktuurimuutusi.

Kuid hädaabikomplekti ettevalmistamine on lihtne meede, mida on suhteliselt odav rakendada. Sellest hoolimata olid komplektid olemas ainult 13,5 % vastanute leibkondades. Taanis, Eestis ja Rootsis on märkimisväärne osa vastanutest (kõigis neis riikides üle 22 % vastanutest) seda meetet viimase viie aasta jooksul kasutanud. See võib olla seotud valitsuste hiljutiste üleskutsetega kodanikele, et nad valmistuksid võimalikeks kriisideks, mis on seotud Venemaa agressioonisõjaga Ukraina vastu.

4.2 Vastajate piirkondades tajutavad vastupanuvõime meetmed

Kokku teatas 82,2 % vastanutest, et nad on oma piirkonnas näinud vähemalt ühte uuringus loetletud asutuse juhivat kliimamuutustele vastupanu võime meetet (joonis 4.3). Kõige sagedamini teatatud meetmed – varajased hoiatused ja hoiatused (millest teatas üle 57 % vastanutest) ja teadlikkuse suurendamise kampaaniad (mida märkis 42,5 % vastanutest) – vastavad nende meetmete heale katvusele riiklikus kohanemispoliitikas ja riiklikes tervisstrateegiates (Euroopa kliima- ja tervisevaatluskeskus, 2022). Lisaks on ELi 27 liikmesriigist 19-s olemas kuumatervise tegevuskavad, sealhulgas hoiatused kõrgete temperatuuride kohta (EEA, 2024c). See võib osaliselt selgitada hoiatusi ja hoiatusi täheldanud vastajate suurt arvu.

Joonis 4.3. Nende vastajate osakaal, kes täheldasid oma piirkonnas kliimamuutustele vastupanu võime meetmeid

Märkus: Individuaalsete riikide uuringutulemused on kättesaadavad interaktiivses vaatajas.

Allikas: Euroopa Keskkonnaamet Eurofoundi põhjal (2025).

Varajase hoiatamise süsteemid on üks kõige kulutõhusamaid äärmuslike ilmastikunähtuste vastaseid meetmeid (EEA, 2020; EEA, 2024b). Õige kasutamise korral võivad need vähendada äärmuslike ilmastikunähtuste mõju inimestele. Näiteks Kesk-Euroopa 2024. aasta üleujutuste ajal oli surmajuhtumite arv väiksem kui varasemate üleujutuste ajal. Seda hoolimata asjaolust, et sademete hulk oli suurem ja üleujutused olid suurema ulatusega. Surmajuhtumite väiksem arv on tingitud hästi toimivatest varajase hoiatamise süsteemidest (World Weather Attribution, 2024). Seega tuleks tähelepanekut, et neid kasutatakse laialdaselt, pidada kliimamuutusteks valmisoleku positiivseks aspektiks.

Lisaks oli rohkem kui neli vastajat kümnest kokku puutunud teadlikkuse suurendamise kampaaniatega kliimamuutuste või äärmuslike ilmastikutingimuste kohta oma piirkonnas; selline meede võib suurendada varajaste hoiatuste ja hoiatuste tõhusust. Teadmised selle kohta, kuidas hädaolukorras tegutseda, on olulised, et tagada

4 Vastajate teatatud kliimamuutustele vastupanu võime meetmed

ametiasutuste väljastatud hoiatuste või hoiatuste tõhusus (nt Diakakis et al., 2022). Viimases EIP uuringus rõhutas 38 % vastanutest olulise kohanemismeetmena üldsuse harimist selle kohta, millist käitumist tuleks äärmuslike ilmastikunähtuste põhjustatud probleemide ennetamiseks või neile reageerimiseks järgida (EIP, 2024).

Kolmandast kõige sagedamini täheldatud meetmest – põuast tingitud veetarbimise piirangutest – teatas 41,8 % vastanutest. Veenappusest mõjutatud ELi elanikkonna osakaal suureneb nii kliimamuutuste kui ka mittesäästva veevarude majandamise kontekstis (EEA, 2025d). Selle tulemusena muutuvad veekasutuse piirangud üha tavalisemaks. Näiteks 48 % Euroopas rakendatud kohalikes kliimameetmete tegevuskavades on esitatud veekaitsemeetmed (sealhulgas normeerimine/piirangud ja hallvee taaskasutamine) (EEA, 2024b).

Kokku teatas 35,9 % vastanutest, et nende piirkonnas istutatakse rohkem puid või parandatakse juurdepääsu haljasaladele. See oli vastajate valitud kõige sagedamini nimetatud taristupõhine kliimamuutustele vastupanu võime meede. Looduspõhiseid lahendusi – st loodusest inspireeritud või looduse toetatavaid kliimamõju vähendamise meetmeid – tunnustatakse ELi poliitikas peamise kliimamuutustega kohanemise variandina (nt Euroopa Komisjon, 2021) ja neid kasutatakse juba sageli. Näiteks leiti Euroopa linnade kliimameetmete tegevuskavade analüüsis, et kümnest kavast üheksa sisaldasid keskkonna, roheluse ja elurikkusega seotud meetmeid (EEA, 2024b). EIP 2024. aasta uuringus märkis 42 % ELi vastanutest, et üks kohaliku kliimamuutustega kohanemise peamisi prioriteete on linnade jahutamine, lisades puude vooderdatud tänavaid ja luues haljasalasid.

Sääskede tõrjemeetmeid täheldas 24,7 % vastanutest. Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse uuringust nähtub, et 26 vastanud Euroopa riigist 18 rakendasid 2021. aastal teatavat liiki sääsetõrjet (ECDC, 2021). Suures osas Euroopast on kliima muutumas sääskedega levivate haiguste jaoks sobivamaks (van Daalen et al., 2024) ja seetõttu võib eeldada, et tulevikus on selle meetme kasutamine veelgi vajalikum.

Veidi alla veerandi vastanutest (23,9 %) teatas, et nende piirkonnas rakendatakse üleujutuste ennetamise meetmeid. See on suhteliselt suur osakaal, kuna mitte kõik ei ela piirkonnas, mis vajab kaitset jõgede, rannikualade või maapinnalt äravoolu üleujutuste eest.

Kõigist loetletud meetmetest kaks, millega kõige vähem vastajaid kokku puutus, olid jahutuskeskuste pakkumine (üldsusele kättesaadavad kliimaseadmetega hooned) ning muudatused töö- või haridusgraafikutes, et vältida päeva kõige kuumemat aega.

Paljude ametiasutuste juhitud kliimamuutustele vastupanu võime meetmete puhul oli Kesk- ja Ida-Euroopa piirkond, kus suurim osa vastanutest teatas, et nad on nendega kokku puutunud. Põhja-Euroopas oli paljude loetletud meetmete osakaal kõige väiksem (joonis 4.3).

Märkimisväärsed erinevusi võib täheldada eri riikidest pärit vastajate arusaamades (vt [interaktiivne vaataja](#)). Näiteks Poolas ja Portugalis oli üle 90 % vastanutest saanud hoiatusi äärmuslike ilmastikutingimuste kohta, samas kui Taanis oli see näitaja 18,2 % ja Rootsis 23,3 %. Portugalis ja Leedus oli üle 70 % vastanutest märganud teadlikkuse suurendamise kampaaniaid oma elukohas.

Ligi 60 % Ungari vastanutest teatas, et nende piirkonnas on rohkem puid ja haljasalasid. Suur osa Kreekast (45%) ja Rumeeniast (üle 40%) pärit vastanutest teatas, et nad teavad oma piirkonna jahutuskeskusi. Austrias, Tšehhis ja Sloveenias oli kõige suurem osakaal vastanutest, kes olid oma piirkonnas näinud üleujutuste ennetamise meetmeid (üle 40 %).

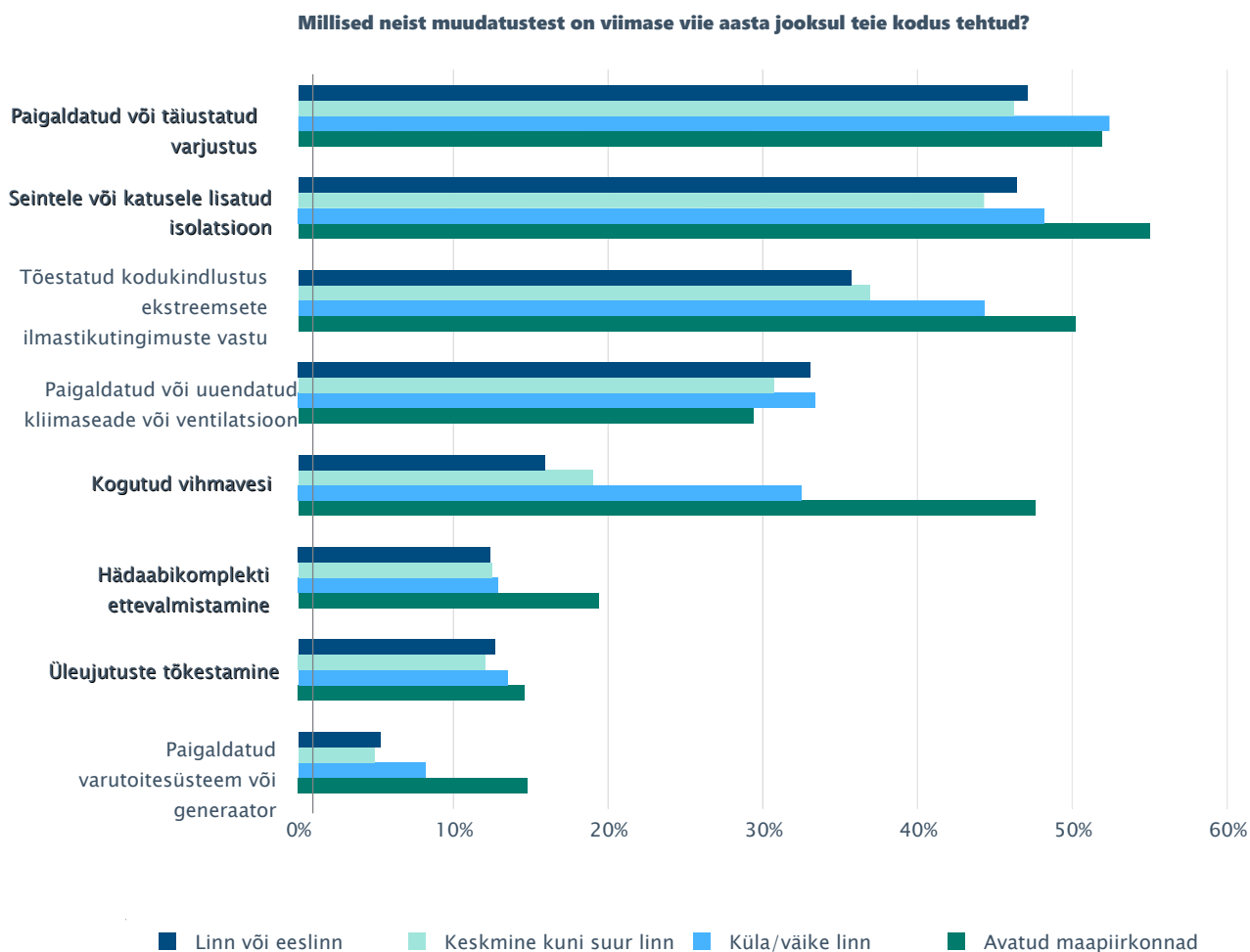
4.3 Erinevused linna- ja maapiirkondade vastajate vahel

Leibkonna tasandi vastupanuvõime puhul oli suurem osa avatud maapiirkondades elavatest inimestest rakendanud kliimamuutustele vastupanuvõime meetmeid kodus kui linnastunud piirkondades elavatest inimestest (joonis 4.4). Maapiirkondades oli ligikaudu kolm korda rohkem vastajaid kui linnades (vastavalt 47,6 % ja 15,9 %) või oli neil varutoiteallikas/-generaator (14,8 % võrreldes 5,3 %ga). Seda saab selgitada järgmiste asjaoludega:

- suurem protsent maapiirkondades elavatest inimestest elab pigem majades kui korterites (Eurostat, 2024);

- suuremad eluaseme omamise juhtumid maapiirkondades;
- suurem vajadus iseseisva toimetuleku järele maapiirkondades väikese rahvastikutiheduse tõttu koos hõreda taristu ja rajatistega.

Joonis 4.4. Leibkonna tasandi kliimamuutustele vastupanu võime meetmetest teatanud vastajate osakaal linnastumise enda teatatud taseme järgi

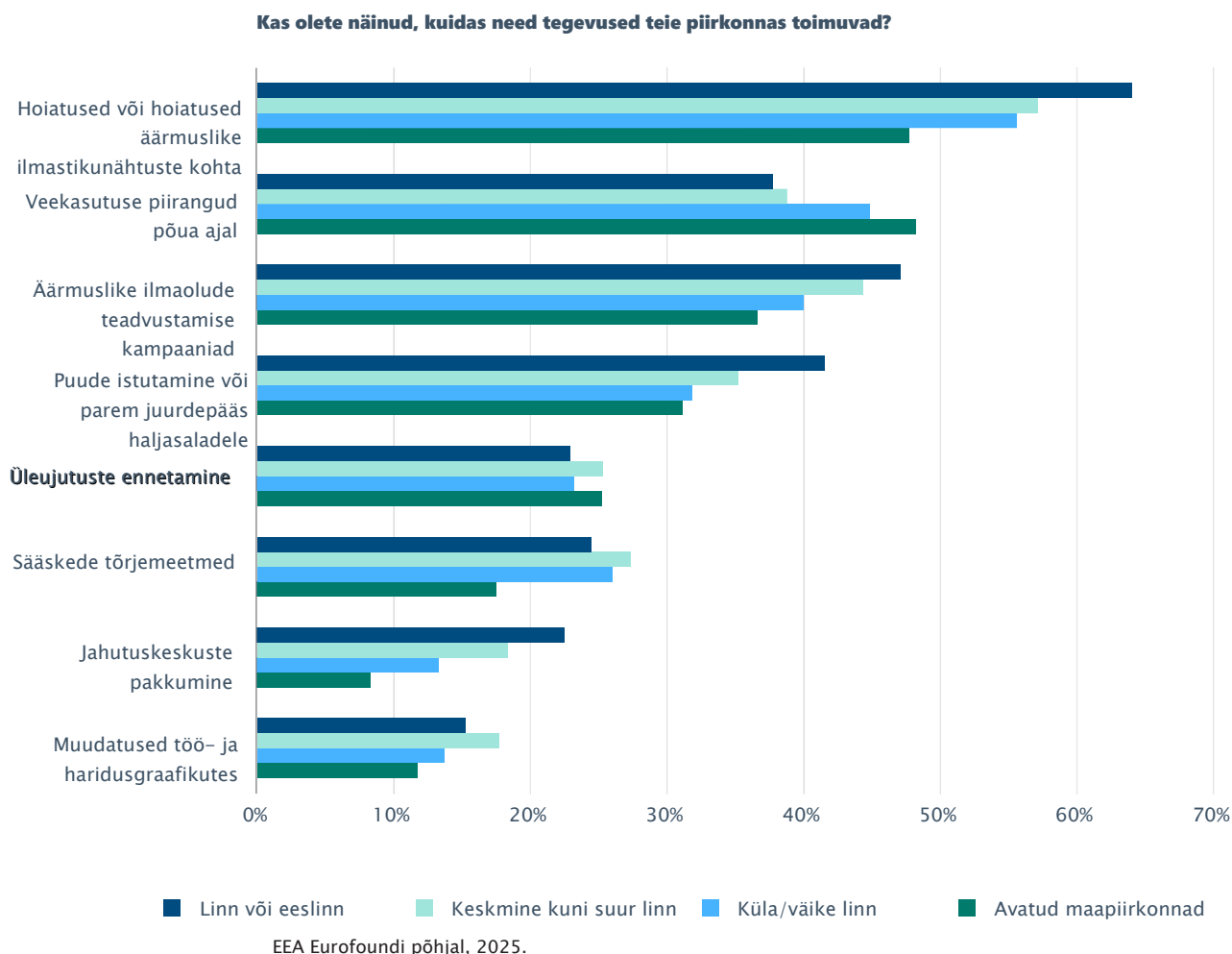
Allikas: Euroopa Keskkonnaamet Eurofoundi põhjal (2025).

4 Vastajate teatatud kliimamuutustele vastupanu võime meetmed

Seevastu enamikku ametiasutuste juhitud kliimamuutustele vastupanu võime meetmeid oli linnades täheldanud suurem protsent vastajaid kui küladest ja maapiirkondadest pärit vastajaid (v.a veekasutuse piirangud ja üleujutuste ennetamine, millest maaelanikud teatasid suurema tõenäosusega; Joonis 4.4). See võib olla tingitud suuremast rahvastikutihedusest linnades ning seega inimeste ja varade suuremast üldisest kokkupuutest kliimarisikidega, mis suurendab vajadust kohanemismeetmete järele ja nende teostatavust.

Samas võib see kajastada ka suuremate linnade suuremat suutlikkust kliimamuutustega kohanemiseks. Näiteks Euroopa Keskkonnaameti varasem analüüs kliima- ja energiaalasele linnapeade paktile allakirjutanute kohanemismeetmete kohta näitas, et rohkem kui 50 000 elanikuga omavalitsused rakendasid võrreldes väiksemate omavalitsustega suurema tõenäosusega kõrgetele temperatuuridele suunatud meetmeid, nagu puude istutamine ja linnaruumi haljastamine (Euroopa Keskkonnaamet, 2020). Lisaks kipuvad väiksemad omavalitsused ja linnad linnadest maha jääma kliimarisikide ja haavatavuse hindamise, kohanemismeetmete poliitilise toetamise ja kohanemisrahastuse kättesaadavuse poolest (Euroopa Keskkonnaamet, 2020; Venner jt, 2025).

Joonis 4.5. Nende vastajate osakaal, kes tajuvad asutuse juhitavaid kliimamuutustele vastupanu võime meetmeid, linnastumise enda teatatud taseme järgi

5 Erinevused vastajate rühmade vahel

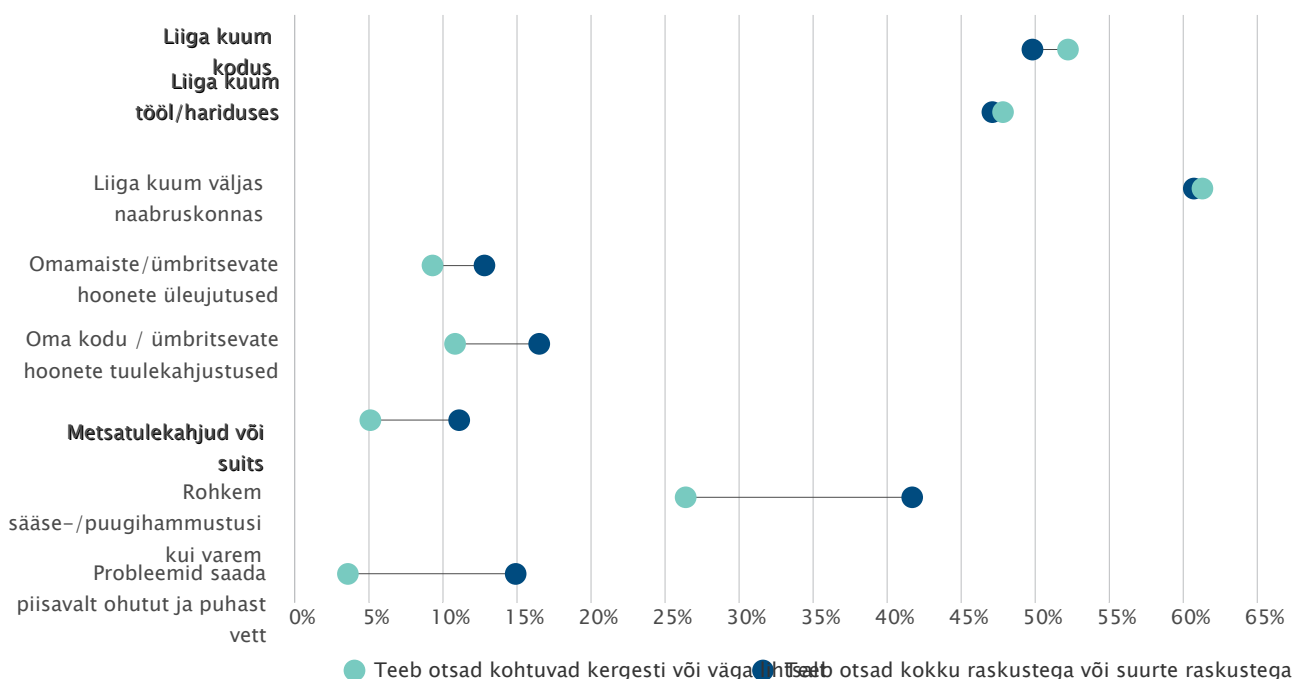
5.1 Kodumajapidamiste rahalised vahendid

Leibkonna rahaliste vahendite hindamiseks küsiti vastajatelt, kui lihtne või raske on neil ots otsaga kokku tulla ⁽³⁾. Peaaegu kõigi kliimaohutude puhul – välja arvatud kuumus – on suurem protsent vastanutest, kes vastasid, et nad teevad otspunkte, kokku puutunud suurte raskustega või raskustega, mille kohta on teatatud, et neid on viimase viie aasta jooksul mõjutatud, võrreldes nendega, kes vastasid, et otspunkte on väga lihtne või lihtne kokku puutuda.

Rohkem kui kaks korda rohkem vastajaid rühmast, kes võitlesid rahaliselt täheldatud metsa- ja maastikupõlengute või suitsuga, kus nad elavad, võrreldes vastajatega, kes kohtuvad kergesti või väga lihtsalt. Suurim suhteline erinevus vastajate vahel, kellel on ja kellel ei ole raskusi ots otsaga kokku tulla, on seotud probleemidega, mis on seotud juurdepääsuga ohutule ja puhtale veele. Selles valdkonnas oli probleeme neli korda rohkematel raskustes leibkondadel kui rahaliselt kindlustatud leibkondadel.

Selles kontekstis ei ole üllatav, et mure tulevaste mõjude pärast oli suurem ka nende seas, kellel oli raskusi peaaegu iga mõju eesmärgi saavutamiseks. Ainsaks erandiks olid tulevased kõrged temperatuurid; sarnane protsent vastanutest igas rühmas väljendas selle pärast muret (joonis 5.1).

Joonis 5.1. Nende vastanute osakaal, kes kogesid oma piirkonnas kliimamõju, leibkonna rahaliste vahendite kaupa

Allikas: EEA Eurofoundi põhjal, 2025.

3 Küsimus oli sõnastatud järgmiselt: Leibkonnal võivad olla erinevad sissetulekuallikad ja sellesse võib panustada rohkem kui üks leibkonnaliige. Mõeldes oma leibkonna kogu kuusissetulekule, kas teie leibkond suudab ots otsaga kokku tulla ...". Vastusevariandid olid järgmised: 'Suure raskusega', 'Suure raskusega', 'Mõne raskusega', 'Väga kergesti', 'Lihtsalt', 'Väga kergesti', 'Ei tea' ja 'Ei soovi vastata'.

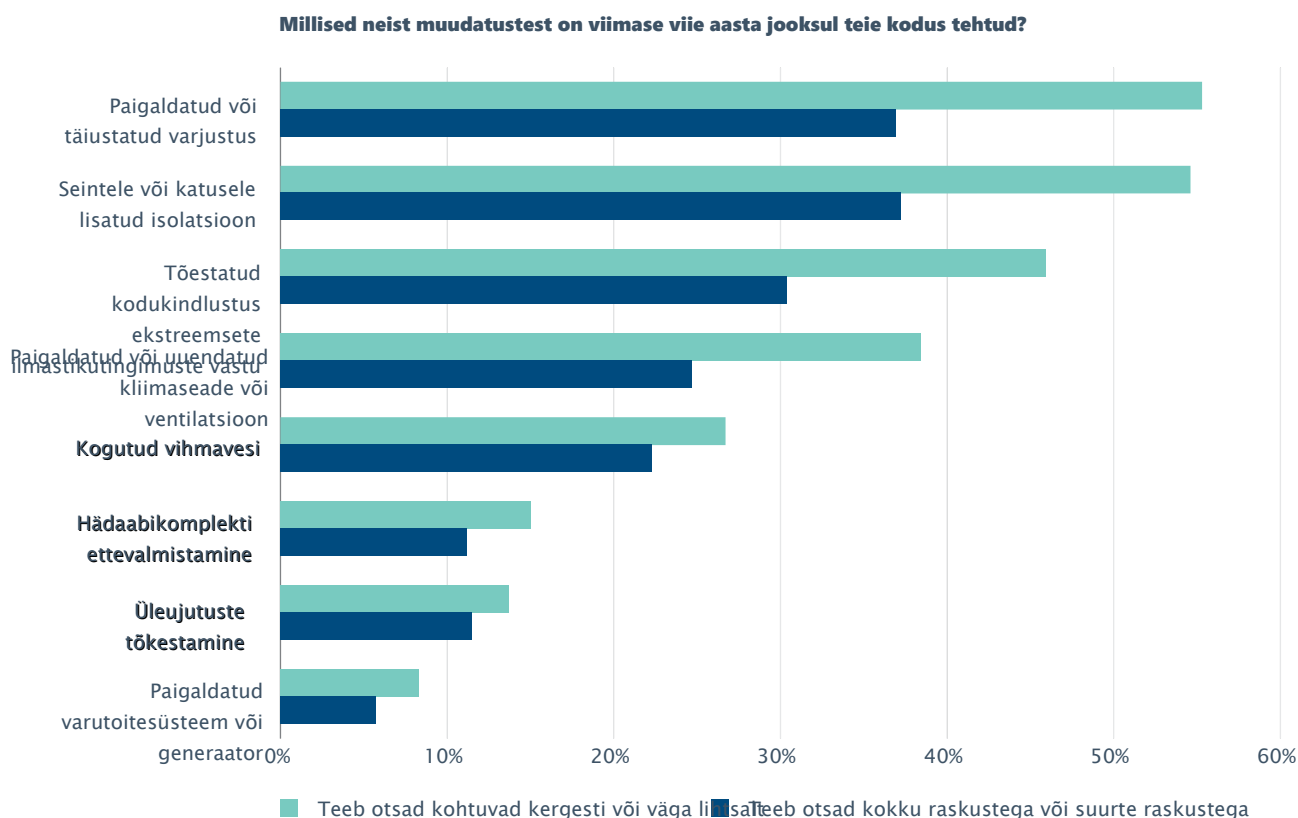
5 Erinevused vastajate rühmade vahel

Peaaegu kaks korda rohkematel otstega vastanutel ei olnud kodus ühtegi uuringuküsimustikus loetletud kliimamuutustele vastupanu võime meetet (31,8 %), võrreldes 16,0 %ga otstega vastanutest, kes kohtuvad väga lihtsalt või lihtsalt. Iga leibkonna tasandi kliimamuutustele vastupanu võime meetme puhul oli kodus see meede olemas väiksemal protsendil vastanutest, kellel oli raskusi ots-otsaga kohtumisega, võrreldes vastanutega, kes tegid ots-ots-otsaga kohtumise lihtsamaks (joonis 5.2). Need tulemused viitavad märkimisväärsele ebavõrdsusele erineva majandusliku staatusega rühmade vahel seoses kodumajapidamiste valmisolekuga äärmuslikeks ilmastikunähtusteks.

Vastupanuvõimemeetmete laialdast kasutuselevõttu takistab tõenäoliselt peamiselt taskukohasus. Kui 9,3 % vastanutest, kes ots otsaga kokku tulid, ei suutnud suvel oma kodu piisavalt jahedana hoida, siis nende seas, kes ots otsaga kokku tulid, oli see arv seitse korda suurem (66,1 %) (joonis 4.2).

Ebavõrdsust võib süvendada asjaolu, et mõned üldkasutatavad meetodid eluruumide struktuuri parandamiseks, näiteks katuse- või seinaisolatsiooni toetused, toovad ebaproportsionaalselt suurt kasu suurema sissetulekuga rühmadele, kellel on rahalised vahendid subsideeritud esemete, näiteks maja moderniseerimiseks mõeldud materjalide ostmiseks (Euroopa Parlament, 2024).

Joonis 5.2. Leibkonna tasandi kliimamuutustele vastupanu võime meetmetest teatanud vastajate osakaal leibkonna rahaliste vahendite lõikes

Märkus: Leibkonna tasandi kliimamuutustele vastupanu võime meetmed hõlmavad nii varem kehtestatud meetmeid kui ka viimase viie aasta jooksul kehtestatud meetmeid.

Allikas: EEA Eurofoundi põhjal, 2025.

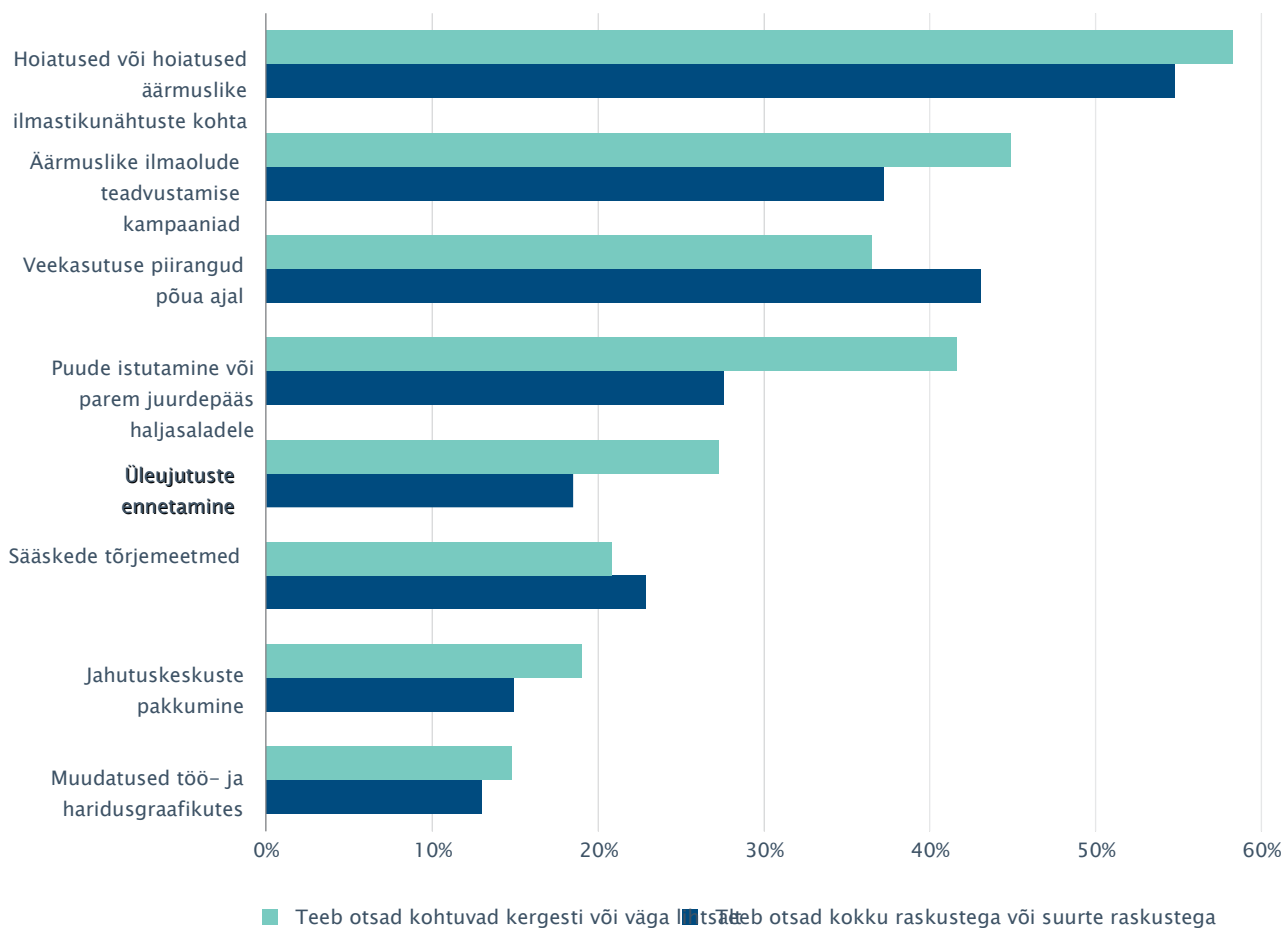
Mis puudutab ametiasutuste juhitavaid kliimamuutustele vastupanu võime meetmeid, nimelt üleujutuste ennetamist, puude istutamist / linnaruumi haljastamist, jahutuskeskuste rajamist ja teadlikkuse suurendamise kampaaniaid, siis on nende vastajate osakaal, kes ots otsaga kohtuvad, väga lihtne või lihtne teatada, et nad on näinud oma piirkonna ots otsaga kohtumas, võrreldes nendega, kellel on raskusi ots otsaga kohtumisega (joonis 5.3). Tunnistatakse, et väiksema sissetulekuga rühmad ei saa kohanemismeetmetest alati õiglast kasu (EEA, 2022b). Selle põhjuseks võib olla asjaolu, et majanduslikult ebasoodsas olukorras olevatest piirkondadest pärit inimestel on võrreldes jõukamate kogukondadega vähem võimalusi teatavate meetmete, näiteks linnaruumi haljastamise propageerimiseks.

Lisaks kipuvad eluasemehinnad ja üürid rohelisemates piirkondades olema kõrgemad, mis takistab vähem jõukatel elanikel seal elada. Üleujutuste eest kaitsmise kavandamisel kohaldatavad kulude-tulude analüüsid võivad viia selleni, et investeeringute puhul seatakse esikohale suure kinnisvaraväärtusega piirkonnad, kuna need on majanduslikult kõige kasulikumad (EEA, 2025b).

Kuigi siin esitatud tulemused kajastavad pigem üksikisikute arvamust kui faktilist hinnangut eri meetmete rakendamise seisu kohta, aitavad need siiski mõista sotsiaalset õiglust kliimamuutustega kohanemisel Euroopas.

Joonis 5.3. Nende vastajate osakaal, kes tajuvad asutuse juhitavaid kliimamuutustele vastupanu võime meetmeid, leibkonna rahaliste vahendite kaupa

Kas olete näinud, kuidas need tegevused teie piirkonnas toimuvad?

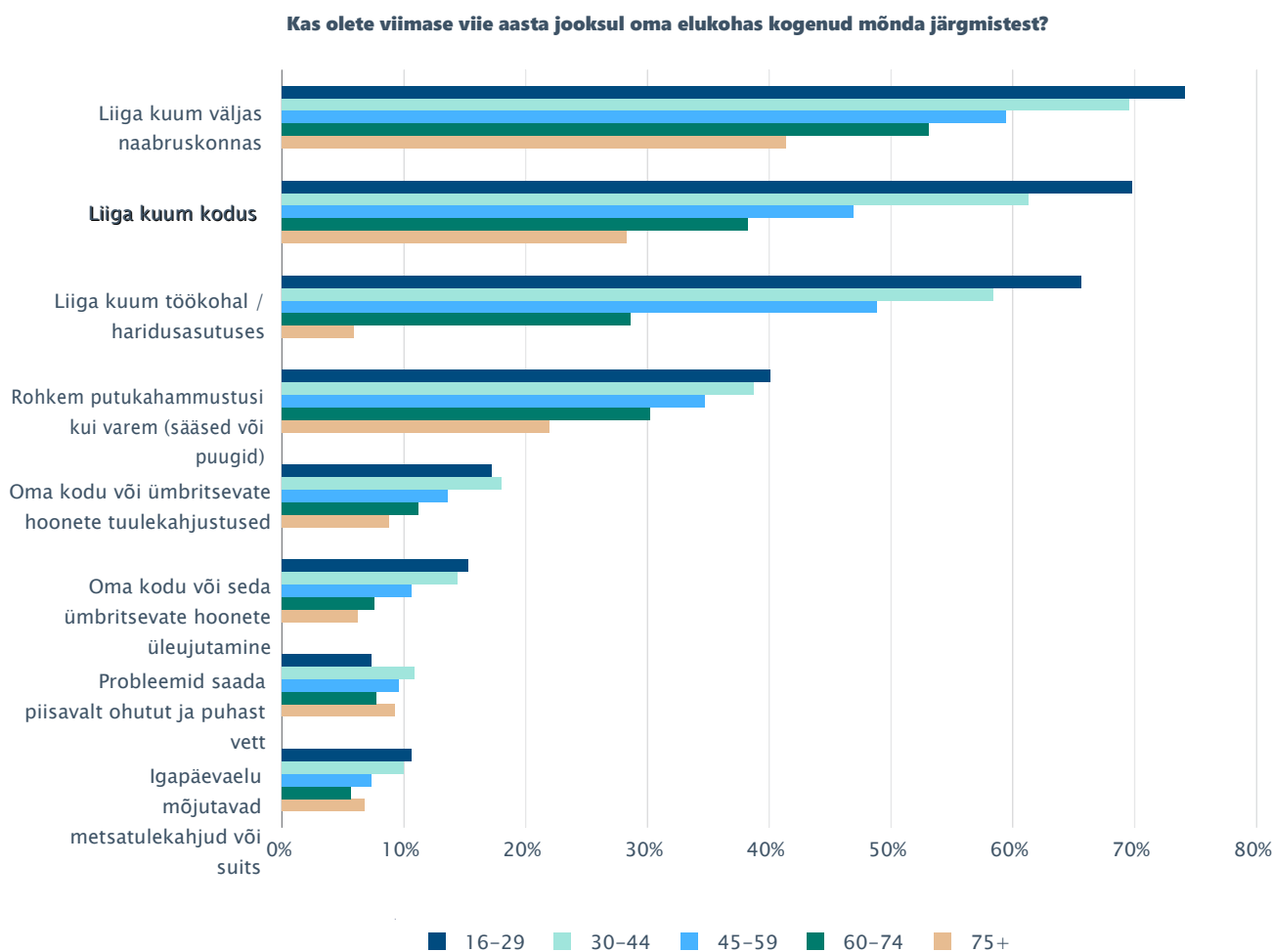

Allikas: EEA Eurofoundi põhjal, 2025.

5.2 Vanus

Peaaegu kõigi küsimustikus käsitletud kliimaga seotud mõjude puhul koges neid rohkem noorimast vanuserühmast pärit vastajaid kui vanimatest rühmadest pärit vastajaid (joonis 5.4); nooremad vastajad olid samuti pidevalt rohkem mures tulevaste kliimamuutustega seotud probleemide pärast kui vanim rühm (joonis 5.6). See on kooskõlas järeldustega, mis on esitatud Eurobaromeetri 2025. aasta eriaruandes kliimamuutuste kohta, milles noorimad vastajad kuulusid rühmade hulka, kes kõige tõenäolisemalt peavad kliimamuutusi tõsiseks probleemiks (Euroopa Komisjon, 2025a).

Joonis 5.4. Oma piirkonnas kliimamõju kogunud vastanute osakaal vanuserühmade kaupa

Märkus: Legendi numbrivahemikud viitavad vanusevahemikele.

Allikas: EEA Eurofoundi põhjal, 2025.

Enamiku kodumajapidamiste tasandi kliimamuutustele vastupanu võime meetmete puhul langes suurim protsent vastanutest, kes olid need paigaldanud, kõige vanemasse vanuseklassi (joonis 5.5). Selle põhjuseks võib olla asjaolu, et vanemad vastajad on suurema tõenäosusega pigem majaomanikud kui üürnikud, mis võimaldab neil oma eluruumi muuta. Lisaks näitavad mõned uuringud, et vanemad inimesed võivad olla riskikartlikumad (Titko et al., 2021).

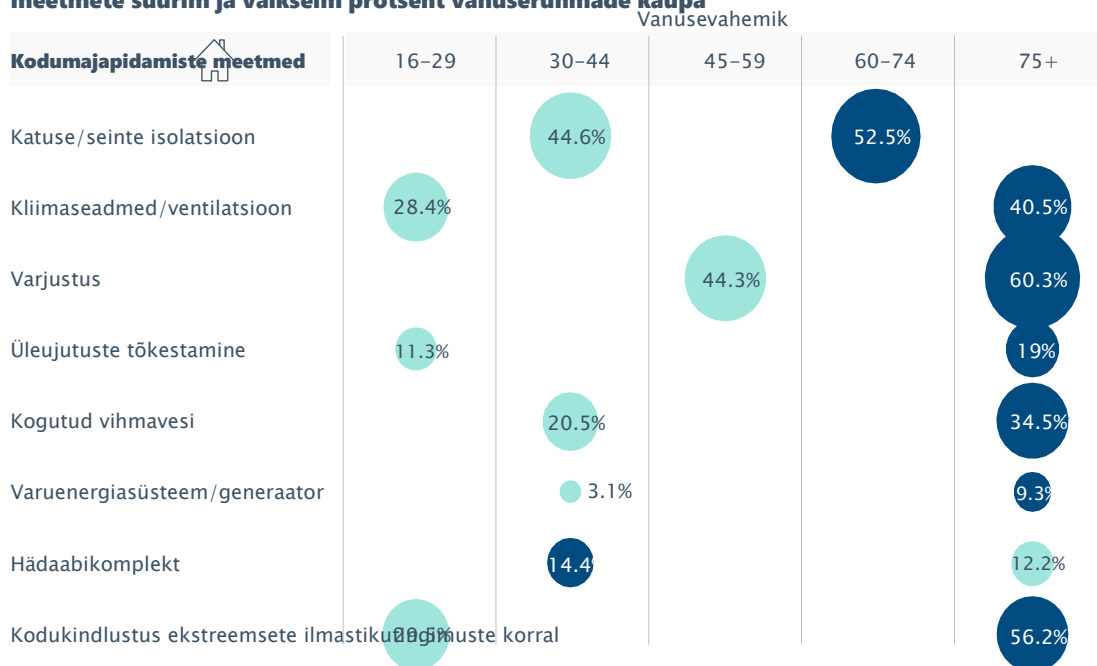
45–59aastaste vanuserühmas oli kõige rohkem vastajaid, kes ei saanud endale lubada oma kodu jahutamist (43,5%). Madalaim protsent vastanutest, kes ei saanud endale lubada oma kodu jahutamist, oli üle 75-aastaste seas (28,6%). Eakad kuuluvad nende rühmade hulka, keda kõrged temperatuurid kõige rohkem mõjutavad (WHO Europe, 2021); kuna selline soojusmugavus on selle rühma jaoks kuuma ilmaga võtmetähtsusega. Nende tulemuste tõlgendamisel tuleb märkida, et selle veebipõhise olemuse tõttu vastasid uuringule ainult eakad inimesed, kellel oli juurdepääs internetile ja tehnoloogiline teadlikkus; seega ei esinda see tõenäoliselt haavatavamaid vanemaid elanikkonnarühmi.

Piirkonnas täheldatud ametiasutuse juhitavate kliimamuutustele vastupanu võime meetmete pilt on vanuserühmade lõikes mitmekesisem. Kõige nooremad vastajad olid kõige väiksema tõenäosusega märganud veekasutuse piiranguid ja jahutuskeskuste olemasolu, kuid kõige tõenäolisemalt olid nad näinud hoiatusi või hoiatusi, teadlikkuse suurendamise kampaaniaid, linnaruumi haljastamist ja ülejutuste ennetamist (joonis 5.5).

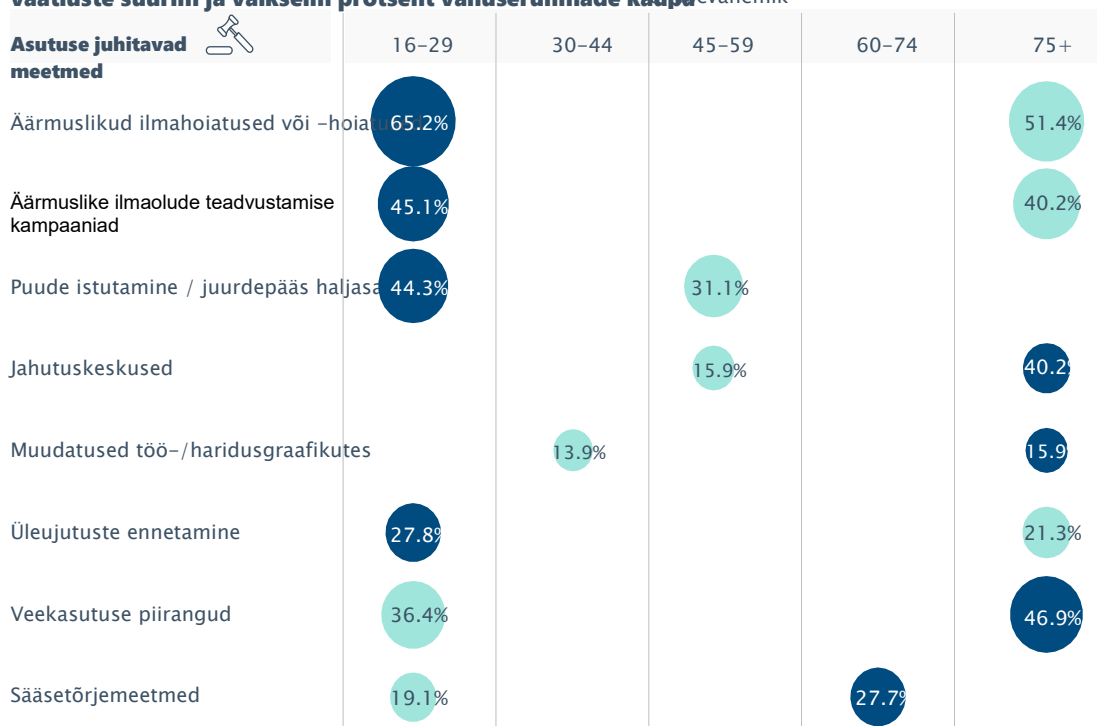

© Aboodi Vesakaran, Unsplash

Joonis 5.5. Kodumajapidamiste meetmete võtmine ja teadlikkus ametiasutuste juhitud meetmetest vanuse kaupa
Kodumajapidamiste kliimamuutustele vastupanu võime meetmete vastuvõtmine: kehtestatud meetmete suurim ja väikseim protsent vanuserühmade kaupa

Kohalikus piirkonnas täheldatud kliimamuutustele vastupanu võime meetmed: Positiivsete vaatluste suurim ja väikseim protsent vanuserühmade kaupa

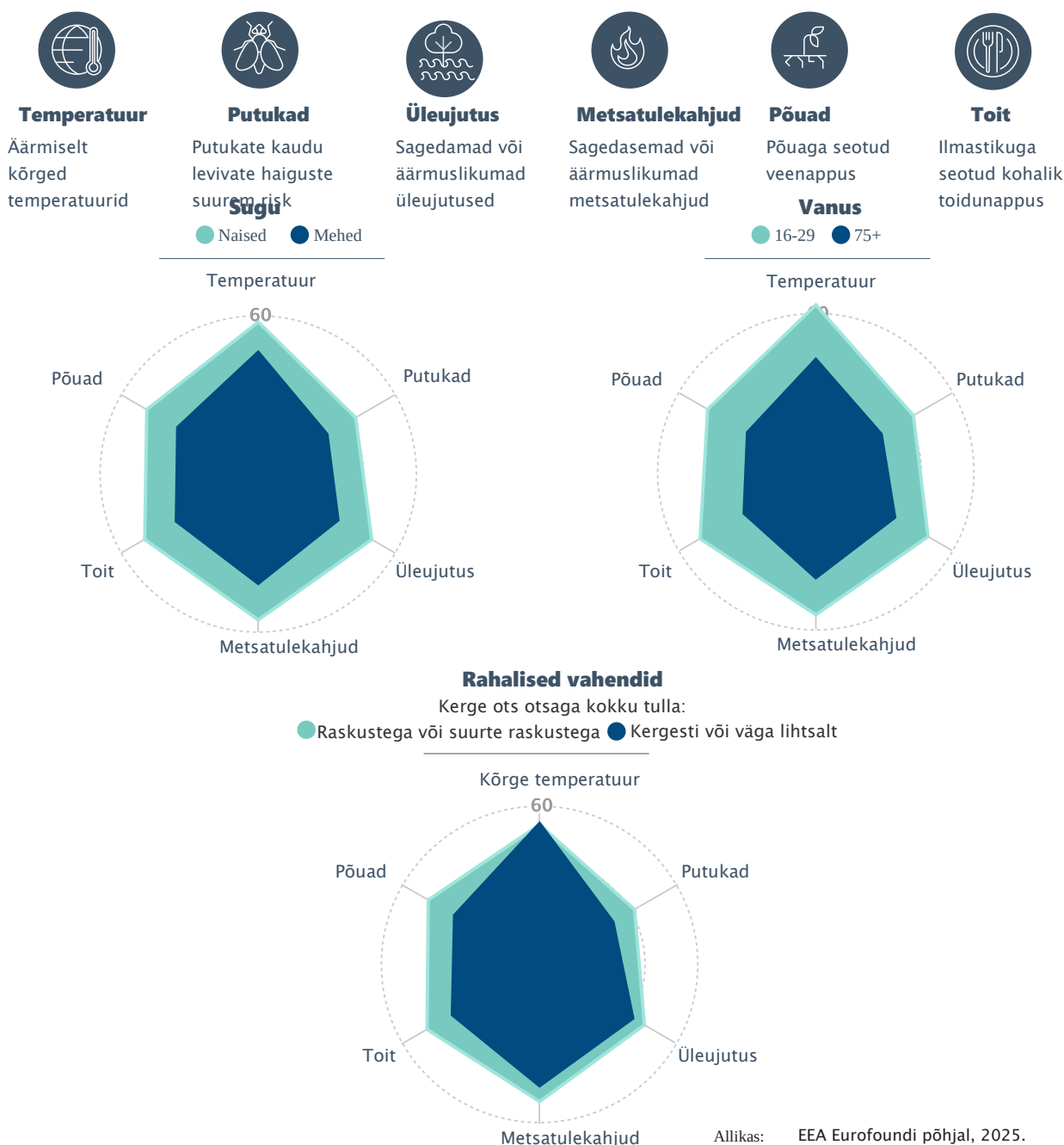
Väikseim väärtus — Suurim väärtus

Allikas: EEA Eurofoundi põhjal, 2025.

5.3 Sugu

Nende meeste ja naiste osakaal, kes teatasid, et nad on viimase viie aasta jooksul oma elukohas kliimamõju kogenud, oli minimaalselt erinev. Ainus mõju, mille puhul teatatud kogemused märkimisväärselt erinesid, olid putukahammustused; 39,2% naistest teatas suurenenud hammustustest võrreldes 28,8% meestega. Naiste suurem osakaal võrreldes meestega oli väga või üsna mures kõigi uuringus loetletud tulevaste kliimamõjude pärast (joonis 5.6). See on kooskõlas Eurobaromeetri 2025. aasta kliimamuutusi käsitleva eriaruande järeldustega (Euroopa Komisjon, 2025a).

Joonis 5.6. Tulevase kliimamõju pärast muret tundvate vastajate osakaal soo, vanuse ja rahaliste vahendite lõikes

5.4 Eluaseme omamine

Üürnikud, eelkõige eraomandis olevates eluruumides üürileandjad, tundsid end koduomanikega võrreldes kõige tõenäolisemalt liiga kuumana kodus (samuti oma töökohas/haridusasutuses ja väljaspool oma naabruskonda) (joonis 5.7). Kuigi see uuring seda ei hõlma, on eluaseme kvaliteet – eluaseme liik ja vanus, ventilatsiooni määr, asukoht, ehitusmaterjalid ja varjutus – peamine tegur, mis mõjutab kokkupuudet äärmusliku soojusega (Zhang et al., 2025). Suurem osa Euroopa hoonefondist ehitati enne soojusnormide kehtestamist ja peaaegu 75 % hoonefondist ei ole energiatõhus, mis suurendab kodus ülekuumenemise ohtu (EEA, 2022a).

Sellele lisandub valduse staatus. Üürnikel võib puududa stiimul või pikaajaline stabiilsus, et õigustada kodu parandamist, mis kaitseb neid kliimamuutustega seotud mõjude eest (st investeerimine jahutussüsteemi). Lisaks on eluaseme moderniseerimise programmid, mille eesmärk on parandada soojusmugavust (st soojuspumpade paigaldamine) ja kaitsta muude kliimaga seotud ohtude, näiteks üleujutuste eest, sageli suunatud kinnisvaraomanikele, mitte üürnikele.

Kuid kinnisvaraomanikud võivad olla tõrksad selliste meetmete eest maksma, kuna nad seda ei tee.

saada parandustest otsest kasu. Seda probleemi nimetatakse tavaliselt 'jagatud stiimuliprobleemiks' (Teadusuuringute Ühiskeskus, 2017). Üüripindade renoveerimine võib kaasa tuua ka üürītõusu ja võimalikud üürnikud, st üürnikud, kes kolivad välja, sest nad ei saa enam uut üüri endale lubada (EEA, 2025b).

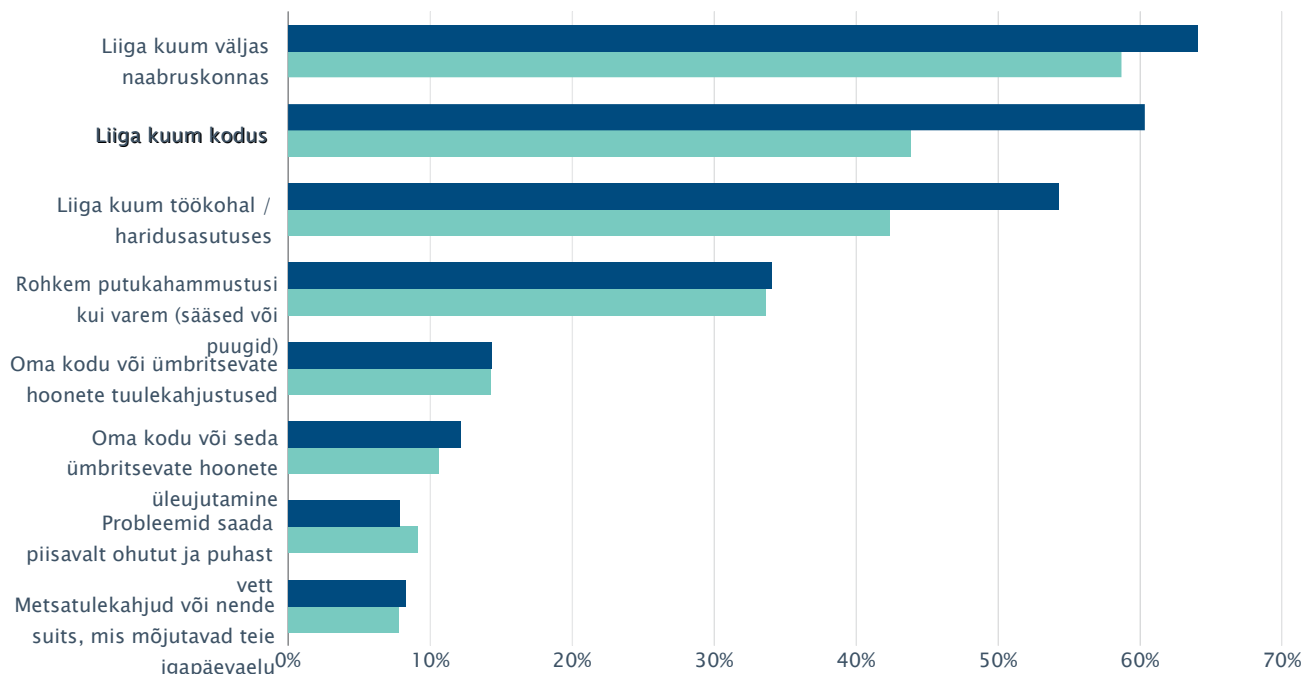
Võrreldes koduomanikega teatas vähem üürnikke – eriti neid, kes üürivad eramuid –, et neil on kodumajapidamiste tasandil kliimamuutustele vastupanu võime meetmed. Nende koduomanike osakaal, kellel oli kodukindlustus, mis kattis äärmuslikke ilmastikunähtusi, paremat kliimaseadet või ventilatsiooni või varutoiteallikat, oli üürnikega võrreldes peaaegu kaks korda suurem (joonis 5.8).

© Stefano Scagliarini, Urban Treasures/EEA

Joonis 5.7. Nende vastanute osakaal, kes kogesid oma piirkonnas kliimamõju, eluaseme omandivormi järgi

Kas olete viimase viie aasta jooksul oma elukohas kogenud mõnda järgmistest?

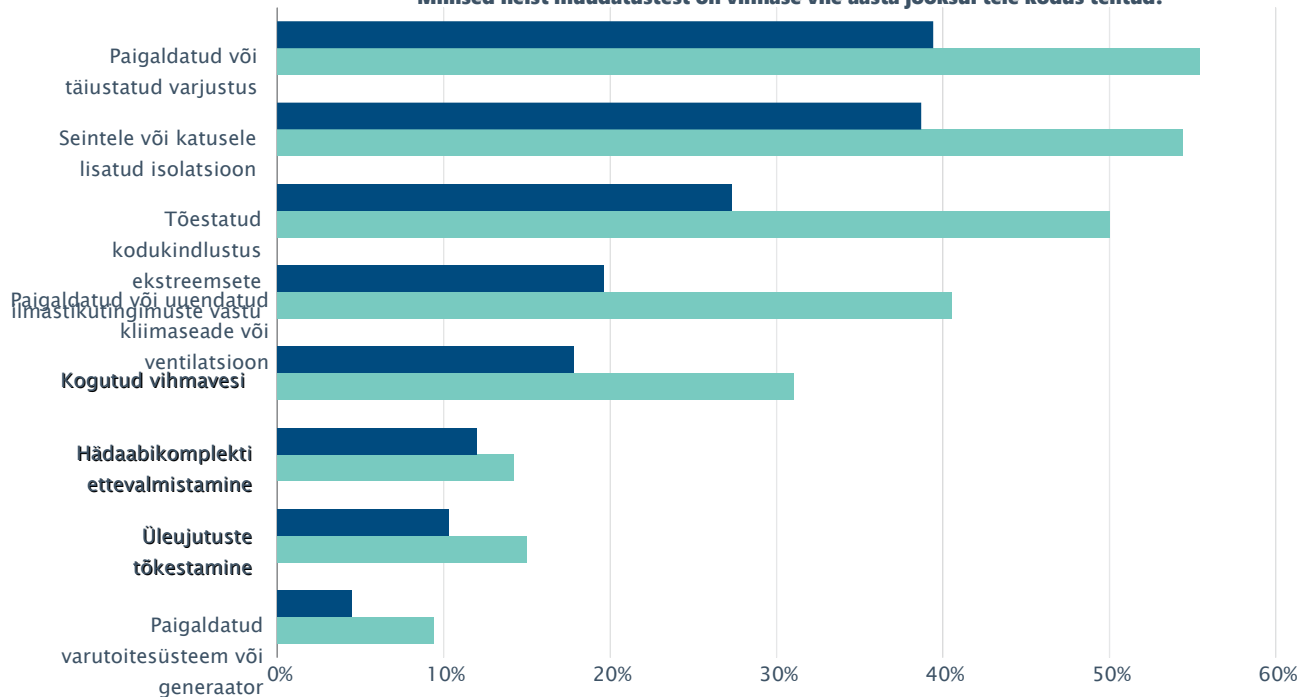
Allikas: EEA Eurofoundi põhjal, 2025.

■ Üürniku leibkond ■ Omaniku leibkond

Samuti esines erinevusi eluasemeomandi rühmade vahel seoses nende piirkonnas täheldatud kliimamuutustele vastupanu võime meetmetega. Loetletud meetmete puhul teatas suurem osa majaomanikest teadlikkuse suurendamise kampaaniatest, muudatustest nende töö- või hariduskavas, sääskede tõrjemeetmetest, puude istutamisest / linnaruumi haljastamisest ja veekasutuse piirangutest (joonis 5.9).

Joonis 5.8. Leibkonna tasandi kliimamuutustele vastupanu võime meetmetest teatanud vastajate osakaal eluasemeomandi liikide kaupa

Millised neist muudatustest on viimase viie aasta jooksul teie kodus tehtud?

Allikas: EEA Eurofoundi põhjal, 2025.

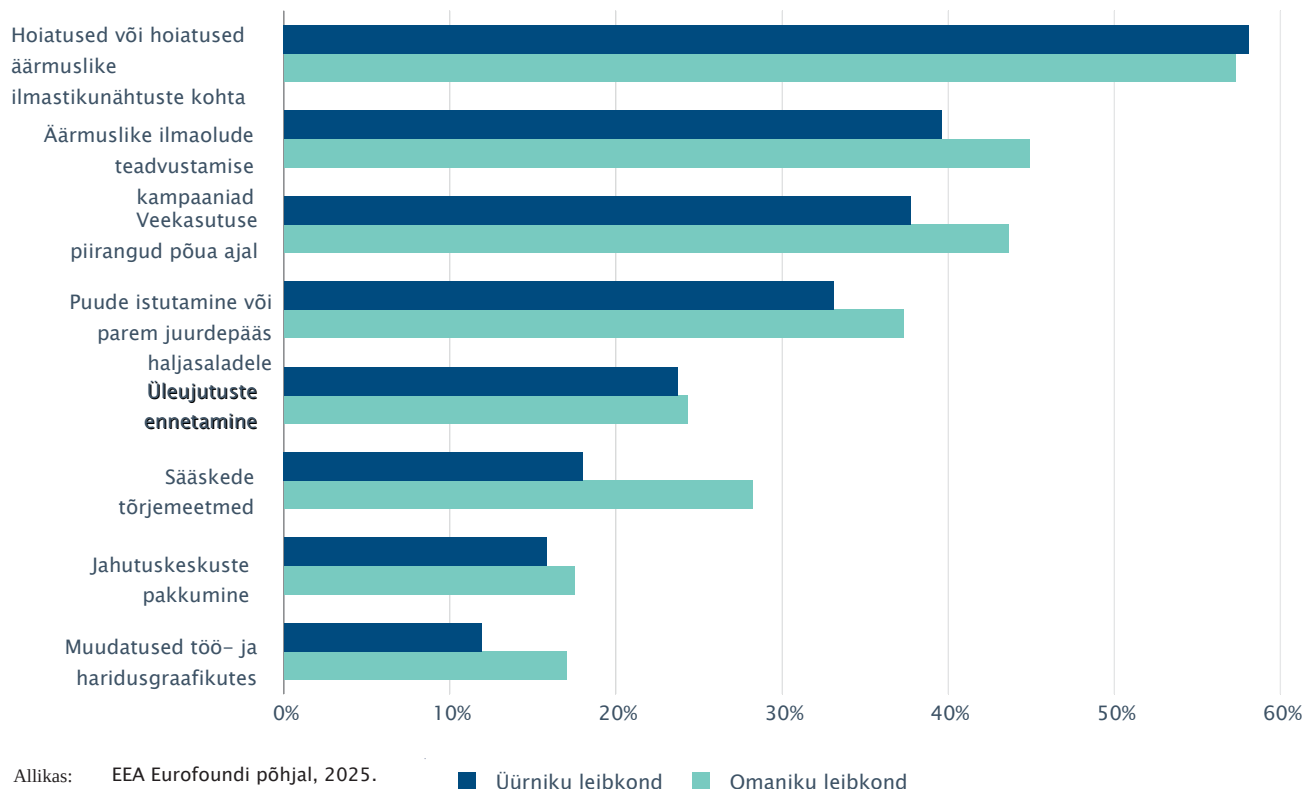
■ Üürniku leibkond ■ Omaniku leibkond

5 Erinevused vastajate rühmade vahel

Sarnane protsent omanikke ja üürnikke täheldas selliseid meetmeid nagu üleujutuste ennetamine, jahutuskeskuste rajamine ning hoiatused ja häired äärmuslike ilmastikunähtuste korral.

Joonis 5.9. Nende vastajate osakaal, kes tajuvad oma piirkonnas ametiasutuste juhitavaid kliimamuutustele vastupanu võime meetmeid, eluasemete valduse liikide kaupa

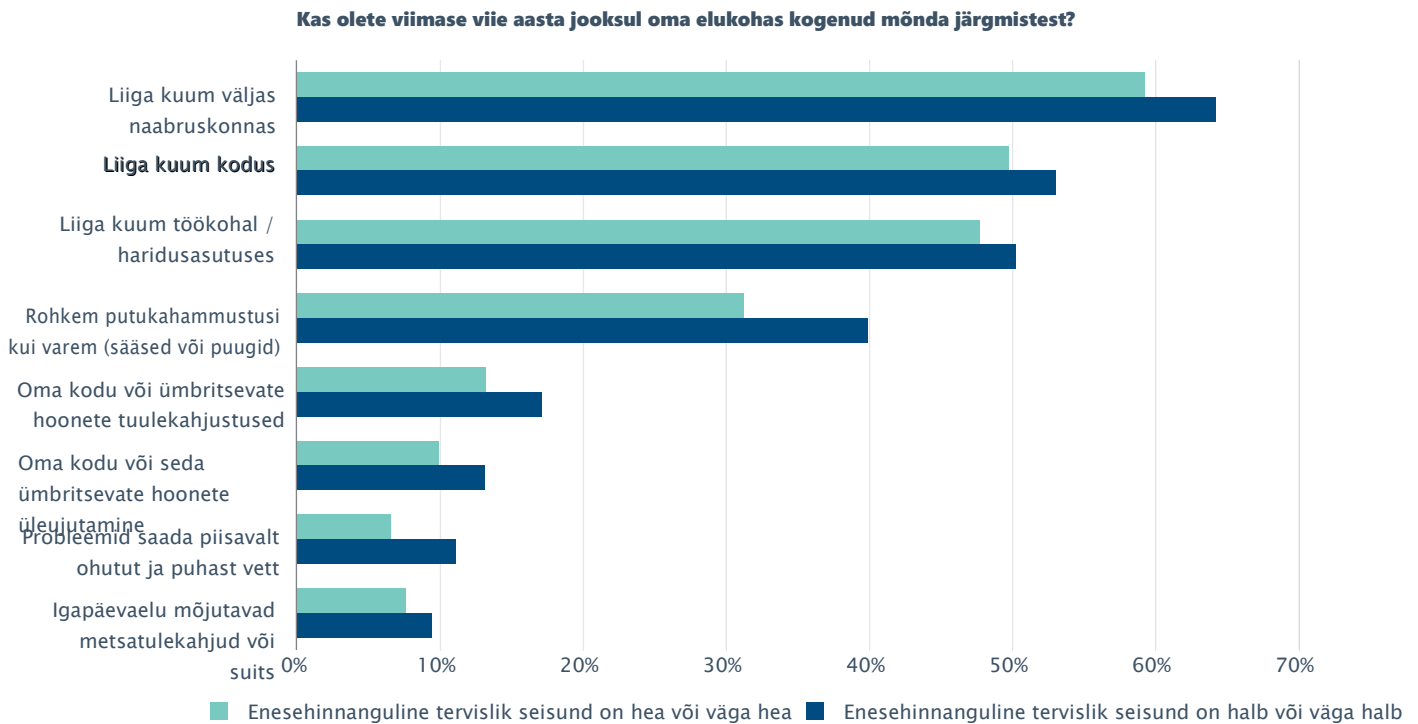
Kas olete näinud, kuidas need tegevused teie piirkonnas toimuvad?

5.5 Tervise seisund inimeste enda hinnangul

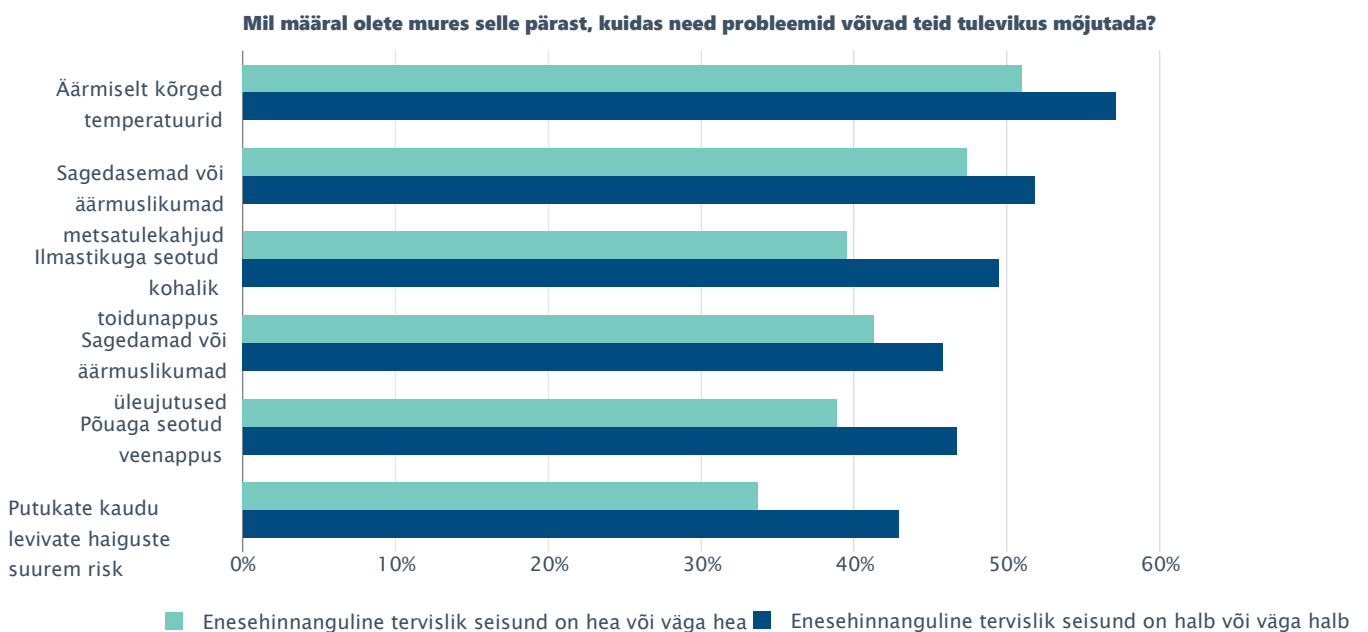
Võrreldes hea või väga hea tervisehinnanguga vastanutega teatasid kehvema tervisehinnanguga vastajad üldiselt suurema tõenäosusega, et neil on viimase viie aasta jooksul olnud kliimamõju (joonis 5.10), ning väljendasid suurt või üsna suurt muret kliimamõju pärast tulevikus (joonis 5.11).

Joonis 5.10. Nende vastanute osakaal, kes kogesid oma piirkonnas kliimamõju, tervise seisundi enesehindamise alusel

Allikas: EEA Eurofoundi põhjal, 2025.

Joonis 5.11. Tulevase kliimamõju pärast muret tundvate vastajate osakaal tervise seisundi enesehinnangu järgi

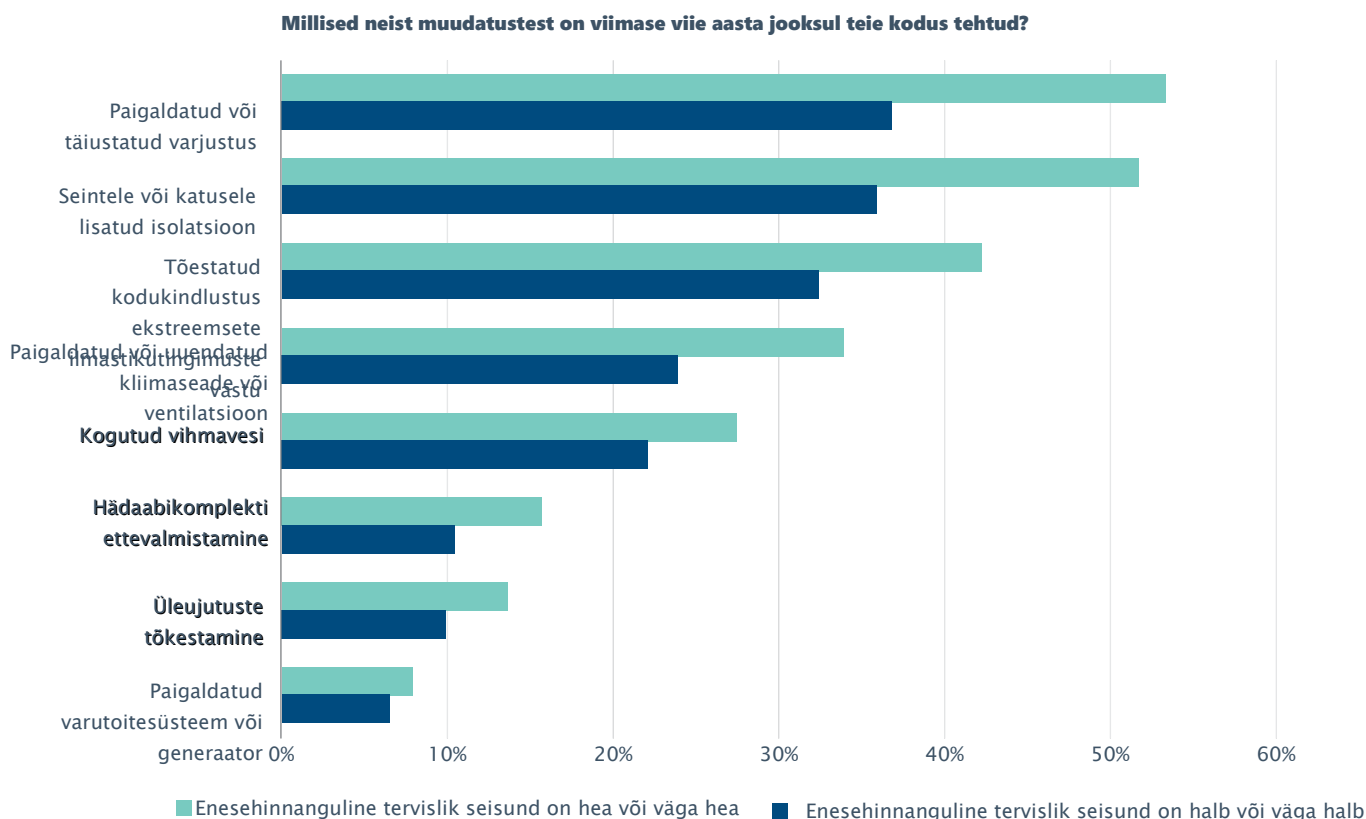
Allikas: EEA Eurofoundi põhjal, 2025.

Lisaks teatas väiksem protsent kehva tervisehinnanguga vastanutest, et nende piirkonnas on võetud nii leibkonna tasandi vastupidavusmeetmeid kui ka tajutakse ametiasutuste juhitud meetmeid (joonised 5.12 ja 5.13). Olemasolevate terviseprobleemidega inimesed on ühed kõige tõenäolisemalt kuumusest ja muudest äärmuslikest ilmastikunähtustest mõjutatud inimesed (WHO Europe, 2021; EEA, 2025b). Seega võib kehva tervisega inimestele kättesaadavate kliimamuutustele vastupanu võime meetmete vähendamine suurendada selle rühma riske.

Halb tervis võib vähendada inimese töövõimet ja seega leibkonna tasandi kliimamuutustele vastupanu võime meetmete taskukohasust. Kaks korda suurem protsent inimestest, kes hindasid oma tervist väga halvaks või halvaks (55,2 %), teatas, et nad ei saa endale lubada suvel oma kodu piisavalt jahedana hoidmist, võrreldes nendega, kes hindasid oma tervist väga heaks või heaks (27,5 %).

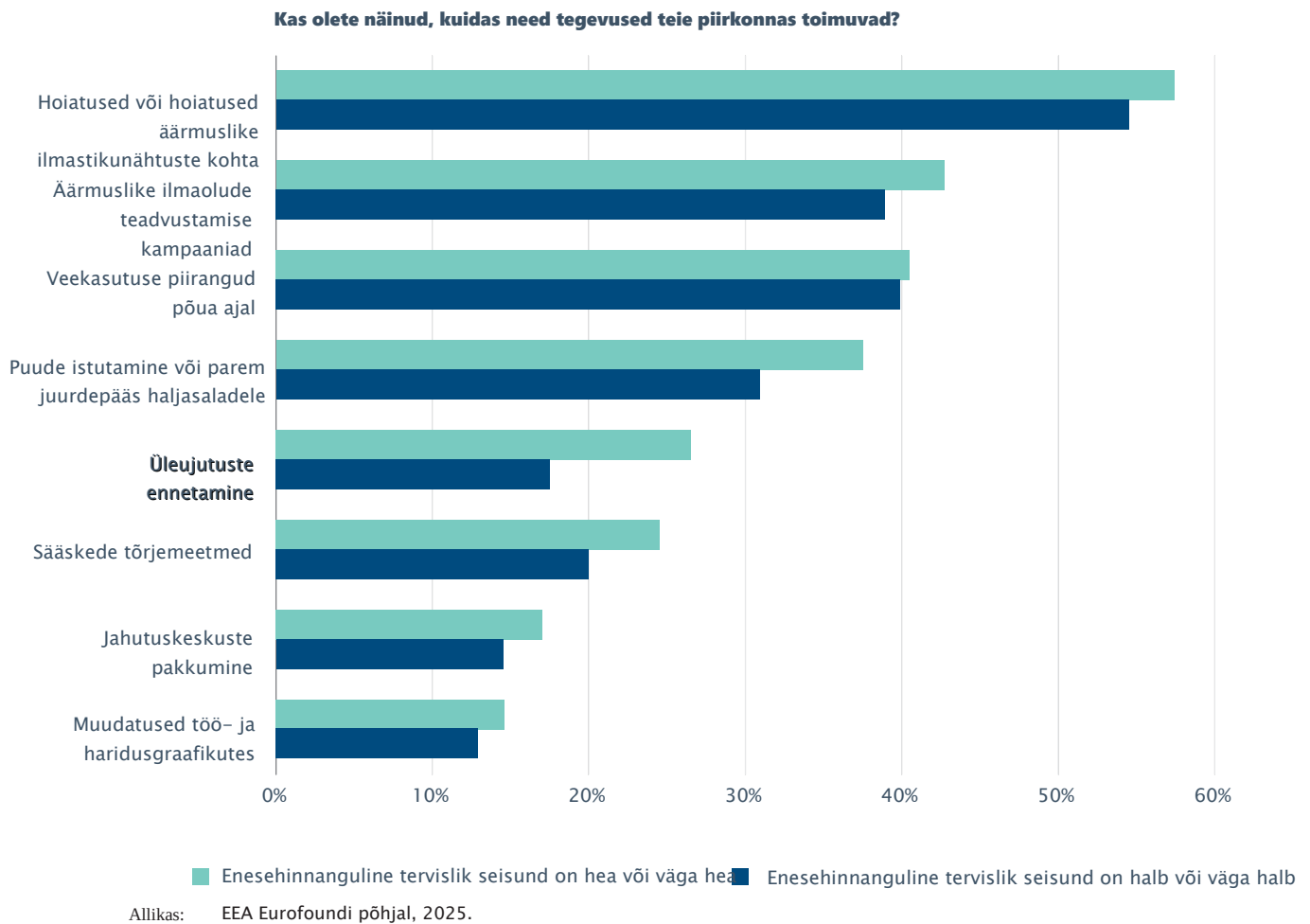
Tõsiste terviseprobleemidega inimesed võivad olla pikka aega kodus ja olla oma seisundi või kasutatavate ravimite tüübi tõttu eriti tundlikud kuumuse suhtes (WHO Europe, 2021). On oluline, et neil oleks kodus mugav temperatuur. 54,9 % neist, kes teatasid, et nende igapäevategevus on füüsiliste või vaimsete probleemide, haiguste ja puuete tõttu tõsiselt piiratud, ütlesid, et nad ei saa endale lubada suvel oma kodu jahedana hoidmist, võrreldes 30,8 %ga neist, kes teatasid, et sellised terviseprobleemid neid ei piira. Seetõttu on oluline tagada, et kõigil oleks kuumadel perioodidel juurdepääs taskukohasele ja säästvale jahutusele, eriti arvestades kiiresti soojenevat kliimat.

Joonis 5.12. Leibkonna tasandi kliimamuutustele vastupanu võime meetmetest teatanud vastajate osakaal enda hinnatud tervisliku seisundi järgi

Allikas: EEA Eurofoundi põhjal, 2025.

Joonis 5.13. Vastanute protsent, kes andsid aru asutuse juhitud kliimamuutustele vastupanu võime meetmetest, tervises seisundi enesehinnangu järgi

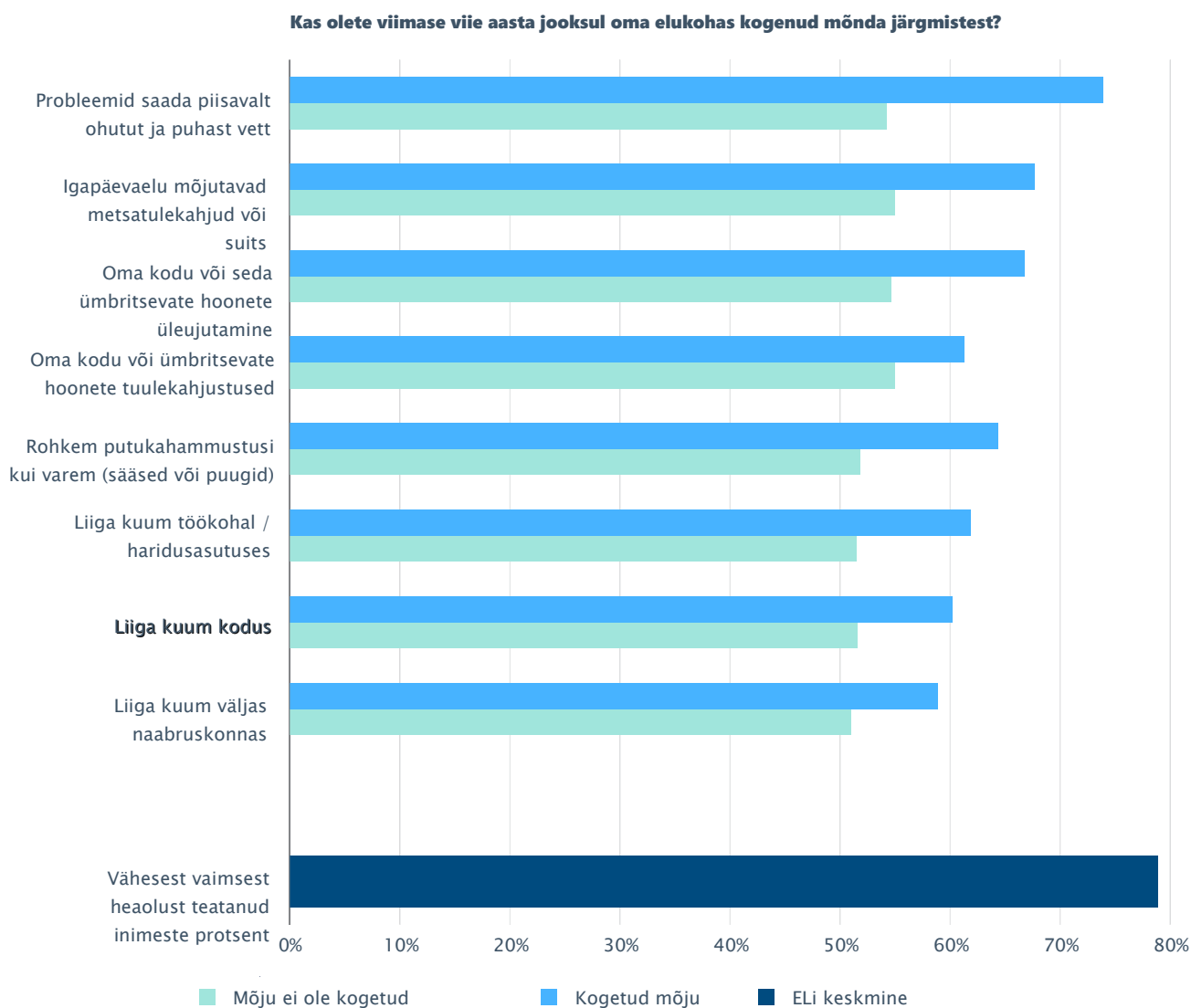

Selleks et mõõta kliimamõju ja vaimse tervise koostoimet, sisaldas uuring küsimusi WHO-5 vaimse heaolu mõõtmise vahendist (WHO, 2024) ⁽⁴⁾. Tulemused näitavad, et halva vaimse tervisega vastajad olid viimase viie aasta jooksul suurema tõenäosusega kogenud oma piirkonnas kliimamuutuste mõju (joonis 5.14). See erinevus jääb statistiliselt oluliseks, kui kontrollitakse selliseid asjaolusid nagu sissetulek, tööalane staatus ja leibkonna liik.

Uuringu tulemuste täiendav statistiline analüüs (vähenemine) näitab, et viimase viie aasta jooksul kolme või enama loetletud kliimamõju kogemisel on sarnane seos halva vaimse heaoluga kui peamiste elustressoritega, nagu töötus või üksikvanemlus. Need tulemused lisavad üha rohkem tõendeid, mis seostavad kliimamuutusi negatiivsete vaimse tervise tulemustega (nt Euroopa kliima- ja tervisevaatluskeskus, 2022), ning rõhutavad vajadust lisada vaimse tervise kaalutlused kliimamuutustele vastupanu võime meetmetesse ja tegevustesse.

4 WHO määratleb halva vaimse heaolu, kui vastajate punktisumma on alla 50 WHO-5 küsimustikus, mis koosneb viiest küsimusest. See näitab vaimse tervise seisundi (nt depressiivse häire) võimalikku esinemist (WHO, 2024).

Joonis 5.14. Nende vastajate osakaal, kelle enda hinnangul on vaimne heaolu halb, kliimamõju kogemuse järgi nende piirkonnas

6 Järeldused ja tegutsemisvõimalused

Siin esitatud veebiküsitluse tulemused näitavad, et enamik vastanutest on juba kogenud äärmuslikke ilmastikunähtusi ja muid mõjusid, mille on põhjustanud või süvendanud muutuv kliima. Suur osa vastanutest oli mures tulevase kliimamõju pärast. Need tulemused on kooskõlas muude üleeuroopaliste uuringutega (EIP, 2024; Euroopa Komisjon, 2025a). Siiski ei vasta praegune kliimamuutustele vastupanu võime meetmete rakendamise tase, millest andsid teada vastajad – nii leibkonna tasandil kui ka oma naabruskonnas – sekkumise tasemele, mis on vajalik omandatud kogemuste ja tulevaste murede põhjal.

Need järeldused toetavad keskendumist kliimamuutustele vastupanu võimele Euroopa poliitikas ja kutsuvad üles tegema rohkem jõupingutusi kliimamuutustega kohanemiseks koos tugeva kliimamuutuste leevendamise tegevuskavaga, mis on juba olemas, et kaitsta Euroopa elanikkonna jõukust ja heaolu. Järgmistes punktides tuuakse esile küsimused, mis võivad olla käimasolevate poliitiliste arutelude seisukohast olulised.

6.1 Vajadus kohanemislahenduste laialdase rakendamise järele

Uuringu tulemused kajastavad EUCRA tulemusi: ühiskonna valmisolek on endiselt väike, kuna poliitika rakendamine jääb kiiresti kasvavast riskitasemest märkimisväärselt maha (EEA, 2024a). Seetõttu on väga oluline suunata kohanemiselased jõupingutused kogu Euroopas kavandamiselt rakendamisele.

Küsitlusele vastanute arvamuse kohaselt on kõigist uuringus loetletud meetmetest kõige sagedamini näha avaliku sektori asutuste praegu rakendatavaid taristuväliseid vastupidavusmeetmeid – varajased hoiatused ja hoiatused, teadlikkuse suurendamise kampaaniad ja veekasutuse piirangud põua ajal.

Kuigi need meetmed on kindlasti vajalikud ja tõhusad, on samuti oluline suurendada jõupingutusi, mis aitavad kaasa kliimamõju ennetamisele (vt tabel 1.1). Taristu kliimamuutustega kohanemise meetmeid, nagu looduspõhised lahendused (nt linnaruumi haljastamine) ja sademevee majandamine, on vaja laialdaselt rakendada.

Sellised meetmed kuuluvad tavaliselt riigi tasandist madalama või kohaliku tasandi ametiasutuste pädevusse, kuid enamikul kohalikest omavalitsustest puuduvad rahalised vahendid kohanemiskavade rakendamiseks (Venner jt, 2025). Seetõttu on oluline tagada, et kohanemise rahastamine oleks kättesaadav kohalikul tasandil.

Väljaspool linnu elavad vastajad teatasid väiksema tõenäosusega, et nende piirkonnas on rakendatud kohanemismeetmeid. Kuigi paljud suurlinnad on viimasel paaril aastakümnel (Euroopa Keskkonnaamet, 2024b) olnud Euroopa kohanemismeetmete eestvedajad, on oluline teha kohanemispingutusi ka väiksemates omavalitsustes ja maapiirkondades.

Hiljutise uuringu kohaselt teatavad linnad võrreldes suurlinnadega sagedamini poliitilise toetuse puudumisest, personali puudulikkust suutlikkusest rahastamisvõimaluste kindlakstegemisel ning raskustest kohanemismeetmete rahastamise eri allikate, sealhulgas ELi institutsioonide ja programmide tingimuste ja nõuete täitmisel. Sellest tulenevalt on neil kliimamuutustega kohanemise meetmete ja protsesside jaoks vähem rahalisi vahendeid (Venner jt, 2025). Seepärast on kohalikul tasandil oluline täiendav toetus kui kohanemise alus (Euroopa Komisjon, 2021). Euroopa kliimamuutustega kohanemise platvorm Climate-ADAPT pakub teavet erinevate kliimamuutustega [kohanemise võimaluste](#) kohta ja tutvustab nende rakendamise [juhtumiuuringuid](#).

6.2 Soojuse kui kõige levinuma tervise- ja heaoluriski vastu võitlemine

EUCRA (EEA, 2024a) peab kuumust kriitiliseks ohuks inimeste tervisele. Ülemäärast kuumust kogenud vastanute suur osakaal selles uuringus nõuab kiireloomulisi meetmeid probleemi lahendamiseks. Eelkõige on väga oluline võidelda kõrgete temperatuuridega inimeste kodudes, et vältida igal suvel kõrgetest temperatuuridest tingitud suremust ja halba tervist (Janoš et al., 2025). Seda saab teha, integreerides kliimamuutustega kohanemise meetmed ja leevendusstrateegiad ehitusstandarditesse

ja -tavadesse tehniliste kirjelduste, koodeksite ja ohutusmeetmete kujul (Teadusuuringute Ühiskeskus, 2025).

Kiiresti soojenevas Euroopas on vaja teha kestlik jahutus kättesaadavaks ja taskukohaseks kõigile kodanikele. Ligi kaks kolmandikku uuringus osalenud kõige vähem jõukatest vastajatest teatas, et nad ei suuda suvel oma kodu piisavalt jahedana hoida. See rõhutab tungivat vajadust tagada, et jahutus oleks taskukohane madalaima sissetulekuga rühmadele. Säästva jahutuse strateegia põhielemendid on järgmised:

- kaugjahutuse edendamine;
- eelistades investeringuid passiivsetesse jahutustehnikatesse;
- aktiivsete jahutussüsteemide ratsionaalne ja mõõdukas kasutamine;
- tuleviku soojema kliima jaoks sobivate vähese energiatarbega jahutussüsteemide väljatöötamine (EEA, 2022c).

6.3 Kodumajapidamiste vastupanuvõime suurendamine

Veel üks valdkond, mida poliitikakujundajad võiksid täiendavalt uurida, et parandada Euroopa ühiskonna vastupanuvõimet kliimamuutustele, on kodumajapidamiste tasandi meetmete kättesaadavuse ja taskukohasuse suurendamine, mis täiendab ametiasutuste juhitavaid meetmeid. EIP (2024) andmetel tunneb 71 % eurooplastest, et neid on teavitatud sellest, mida nad saavad teha oma kodu ja elustiili tõhusaks kohandamiseks. Enamik (60 %) ei ole siiski teadlikud riiklikest toetustest või rahalistest stiimulitest nende jõupingutuste toetamiseks – kas selliste stiimulite puudumise tõttu või seetõttu, et teave nende kohta on halvasti jaotatud.

Uuringus selgus, et üürnikud – praegu 31 % ELi elanikkonnast (Eurostat, 2024) – on võrreldes koduomanikega vähem ettevalmistatud rühm. Seega tuleks nii era- kui ka sotsiaaleluruumide üürnikke võtta arvesse meetmetes, mille eesmärk on kohandada inimeste eluruumi. Asjakohased meetmed on näiteks osalised või täielikud subtsiidiumid, toetused või laenud, millega toetatakse koduomanikke ja üürnikke kliimamuutustele vastupanu võime meetmetesse investeerimisel (EEA, 2025b).

6.4 Haavatavate rühmade kaits

Lisaks väikese sissetulekuga rühmadele ja üürnikele osutavad uuringu tulemused sellele, kui oluline on võtta kohanemismeetmetes arvesse ka teisi haavatavaid rühmi. Eelkõige on kaalul noorte heaolu, kuna nad elavad läbi enneolematuid kliimamuutusi. Varasemad uuringud näitavad, et paljud noored kogevad kliimaärevust (Hickman et al., 2021) ja seda toetab suur osa uuringus osalenud noortest (16–29aastased), kes on mures tulevase kliimamõju pärast.

Suur osa vastanutest, kes hindasid oma tervist halvaks, teatas, et neil on olnud kliimamõju koos vähemate leibkonna tasandi vastupidavusmeetmetega. See näitab vajadust keskenduda inimeste tervise kaitsmisele kliimamõjude eest, sealhulgas olemasolevate terviseprobleemidega inimeste heaolule.

Mis puudutab konkreetset vaimset tervist muutuvas kliimas, siis näitavad uuringu tulemused seost mitme äärmusliku ilmastikunähtuse ja halva vaimse tervise vahel. See nõuab, et sihipärased vaimse tervise strateegiad integreeritaks kliimamuutustega kohanemise ja tervise seotud poliitikatesse ja meetmetesse senisest palju suuremal määral (vt Euroopa kliima- ja tervisevaatluskeskus, 2022; Stewart-Ruano jt, 2025).

Ilma kiireloomuliste meetmeteta ELi kõige haavatavamate kodanike kaitsmiseks halvendab kliimamõju inimeste tervist tõenäoliselt veelgi. Nii kodanikuühiskonna osalejad kui ka mõned ELi liikmesriigid on hiljuti kutsunud üles koostama Euroopa kliima- ja tervishoiustrateegiat (EuroHealthNet, 2025; Euroopa Liidu Nõukogu, 2025). See rõhutab vajadust tegutseda ning ELi tähtsust kliimat ja tervist koordineeriva organina.

Kokkuvõttes on vaja suurendada jõupingutusi Euroopa, riiklikul ja piirkondlikul tasandil, et veelgi suurendada nii leibkonna tasandi kui ka ametiasutuste juhitavat vastupanuvõimet, et pidada sammu muutuva kliimaga. See nõuab süsteemseid meetmeid eri sektorites alates elamumajandusest ja tehiskeskkonnast kuni rahanduse ja kindlustuse ning rahvaterviseni.

Lühendid

EEA	Euroopa Keskkonnaamet
EIP	Euroopa Investeerimispank
EUCRA	Euroopa kliimariskide hindamine
ELi	Euroopa Liit
Eurofound	Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fond

Viited

Euroopa Liidu Nõukogu, 2025, 'AOB tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogu (tervis) 2. detsembri 2025. aasta kohtumiseks: ELi kliima- ja tervisestrateegia" ([https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15753-2025-INIT/en/pdf#:~:text=LIFE.5-,EN,a%20low-carbon%20economy.2\)](https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15753-2025-INIT/en/pdf#:~:text=LIFE.5-,EN,a%20low-carbon%20economy.2),), vaadatud 11. detsembril 2025.

Diakakis, M., et al., 2022, „Public Perceptions of Flood and Extreme Weather Early Warnings in Greece“, Sustainability, 14 (16), lk 10199 (<https://doi.org/10.3390/su141610199>).

Euroopa Komisjon, 2021, komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelise Euroopa kujundamine – ELi uus kliimamuutustega kohanemise strateegia“ (COM/2021/82 final) (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2021:82:FIN>), vaadatud 11. detsembril 2025.

Euroopa Komisjon, 2024, komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Kliimariskide juhtimine – inimeste ja heaolu kaitsmine“ (COM(2024) 91 final) (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52024DC0091>), vaadatud 11. detsembril 2025.

Euroopa Komisjon, 2025a, Eurobaromeetri eriuuring nr 565. Kliimamuutused“ (<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3472>), vaadatud 11. detsembril 2025.

Euroopa Komisjon, 2025a, ühisteatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele Euroopa valmisolekuliidu strateegia kohta (JOIN(2025) 130 final) (<https://webgate.ec.europa.eu/circabc-ewpp/d/d/workspace/SpacesStore/b81316ab-a513-49a1-b520-b6a6e0de6986/download>), vaadatud 11. detsembril 2025.

Euroopa Komisjon, 2025b, komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Liidu tervisekriiside ennetamise, nendeks valmisoleku ja neile reageerimise kava tutvustus“ (COM(2025) 745 final) (https://health.ec.europa.eu/document/download/30e8929a-3644-4049-a75f-9158345884c9_et?filename=security_com_2025-745_act_en.pdf), vaadatud 11. detsembril 2025.

ECDC, 2021, „Organisation of vector surveillance and control in Europe“ (Vektorite seire ja tõrje korraldus Euroopas) (<https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/organisation-vector-surveillance-and-control-europe>), vaadatud 19. detsembril 2025.

ECDC, 2023, 'Culex pipiens group – current known distribution: Oktoober 2023“ (<https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/culex-pipiens-group-current-known-distribution-october-2023>) on vaadatud 11. detsembril 2025.

ECDC, 2025, 'Aedes invasiivsed sääsed – praegune teadaolev levik: juuni 2025“ (<https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/aedes-invasive-mosquitoes-current-known-distribution-june-2025>), vaadatud 11. detsembril 2025.

EEA, 2017, „Climate change adaptation and disaster risk reduction in Europe“ (Kliimamuutustega kohanemine ja katastroofiohu vähendamine Euroopas). EEA aruanne nr 15/2017 (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/climate-change-adaptation-and-disaster>), vaadatud 11. detsembril 2025.

EEA, 2020, „Linnadega kohanemine Euroopas: kuidas linnad kliimamuutustele reageerivad, EEA aruanne nr 12/2020 (<https://www.eea.europa.eu/publications/urban-adaptation-in-europe>), vaadatud 11. detsembril 2025.

EEA, 2022a, „Climate change as a threat to health and well-being in Europe: keskenduda soojus- ja nakkushaigustele, Euroopa Keskkonnaameti aruanne nr 7/2022 (<https://www.eea.europa.eu/publications/climate-change-impacts-on-health>), vaadatud 11. detsembril 2025.

EEA, 2022b, „Towards 'just resilience': kedagi ei jäeta kliimamuutustega kohanemisel kõrvale, EEA briefing (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/towards-just-resilience-leaving-no-one-behind-when-adapting-to-climate-change>), vaadatud 11. detsembril 2025.

EEA, 2022c, „Cooling buildings sustainably in Europe: uurides seoseid kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise ning nende sotsiaalse mõju vahel, EEA briefing (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/cooling-buildings-sustainably-in-europe-exploring-the-links-between-climate-change-mitigation-and-adaptation-and-their-social-impacts>), vaadatud 11. detsembril 2025.

EEA, 2024a, *European Climate Risk Assessment*, EEA aruanne nr 01/2024 (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/european-climate-risk-assessment>), vaadatud 11. detsembril 2025.

EEA, 2024b, „Linnadega kohanemine Euroopas: mis toimib?“, EEA aruanne nr 14/2023 (<https://www.eea.europa.eu/publications/urban-adaptation-in-europe-what-works>), vaadatud 11. detsembril 2025.

EEA, 2024c, „The impacts of heat on health: järelvalve ja valmisolek Euroopas, EEA briefing (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/the-impacts-of-heat-on-health>), vaadatud 11. detsembril 2025.

EEA, 2025a, *From adaptation planning to action: Insights into progress and challenges across Europe*, EEA briefing (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/from-adaptation-planning-to-action>), vaadatud 11. detsembril 2025.

EEA, 2025b, „Sotsiaalne õiglus kliimamuutusteks valmistumisel: kuidas õiglane vastupanuvõime võib tuua kasu kogukondadele kogu Euroopas, EEA aruanne nr 04/2025 (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/social-fairness-in-preparing-for-climate-change-how-resilience-can-benefit-communities-across-europe>), vaadatud 12. detsembril 2025.

EEA, 2025c, „Economic losses from weather- and climate-related extremes in Europe“, EEA näitaja (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/economic-losses-from-climate-related>), vaadatud 12. detsembril 2025.

EEA, 2025d, 'Area and population affected at least one quarter of the year by water shortage conditions in the EU, measured by the water exploitation index plus', EEA Chart (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/use-of-freshwater-resources-in-europe-1-1764323013/area-and-population-affected-during?activeTab=265e2bee-7de3-46e8-b6ee-76005f3f434f>), vaadatud 12. detsembril 2025.

EIP, 2024, '94% eurooplaste toetusmeetmetest kliimamuutustega kohanemiseks, vastavalt EIP uuringule' (<https://www.eib.org/en/press/all/2024-406-94-of-europeans-support-measures-to-adapt-to-climate-change-according-to-eib-survey>), vaadatud 12. detsembril 2025.

Eurofound, 2024, „WHO-5 average scores and proportions of people at risk of depression by age group, EU27, 2020–2023“ (<https://www.eurofound.europa.eu/en/surveys-and-data/data-catalogue/who-5-average-scores-and-proportions-people-risk-depression-agegroup-eu27-2020-2023>), vaadatud 12. detsembril 2025.

Eurofound, 2025, „Living and Working in the EU e-survey“ (*Elamine ja töötamine ELis*). (<https://www.eurofound.europa.eu/en/surveys-and-data/surveys/living-and-working-in-the-eu-e-survey>), vaadatud 12. detsembril 2025.

EuroHealthNet, 2025, „An urgent call for an EU Strategy on Climate and Health“ (Kiireloomuline üleskutse ELi kliima- ja tervisestrateegia koostamiseks). pressiteade (<https://eurohealthnet.eu/publication/an-urgent-call-for-an-eu-strategy-on-climate-and-health/>), vaadatud 12. detsembril 2025.

Euroopa kliima- ja tervisevaatluskeskus, 2022, „Climate change and health: ülevaade Euroopa riiklikust poliitikast (<https://climate-adapt.eea.europa.eu/en/observatory/policy/national-policies/status-national-policies>), vaadatud 19. detsembril 2025.

- Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve, 2024, „*The dashboard on insurance protection gap for natural catastrophes in a nutshell*“ (Lühivõetõlge looduskatastroofide kindlustuskaitse lõhest) (https://www.eiopa.europa.eu/document/download/bbdc653b-e335-41f0-8293-0d8280a09855_et?filename=EIOPA-BoS-24-473_Dashboard%20on%20insurance%20protection%20gap%20for%20natural%20catastrophes%20in%20a%20 nutshell%20-%202024%20version.pdf), vaadatud 12. detsembril 2025.
- Euroopa Parlament, 2024, „*Poliitikavahendid kliimamuutustega seotud sotsiaalse ebavõrdsuse vähendamiseks: uuring fookuses*“ ([https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU\(2023\)740081](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU(2023)740081)), vaadatud 12. detsembril 2025.
- Eurostat, 2023, „EU statistics on income and living conditions“, Microdata (<https://ec.europa.eu/eurostat/web/microdata/european-union-statistics-on-income-and-living-conditions>), vaadatud 11. detsembril 2025.
- Eurostat, 2024, *Housing in Europe – 2024 edition* (<https://ec.europa.eu/eurostat/web/interactive-publications/housing-2024>), vaadatud 12. detsembril 2025.
- Hickman, C. jt, 2021, „Climate anxiety in children and young people and their beliefs about government responses to climate change: a global survey“, *The Lancet Planetary Health*, 5(12) E863-E873 ([https://doi.org/10.1016/S2542-5196\(21\)00278-3](https://doi.org/10.1016/S2542-5196(21)00278-3)).
- Janoš, T. jt, 2025, „Heat-related mortality in Europe during 2024 and health emergency forecasting to reduce preventable deaths“ (Kuumusega seotud suremus Euroopas 2024. aastal ja tervisealaste hädaolukordade prognoosid ennetatavate surmajuhtumite vähendamiseks), *Nature Medicine* (<https://doi.org/10.1038/s41591-025-03954-7>).
- Teadusuuringute Ühis keskus, 2017, *Overcoming the split incentive barrier in the building sector: „Unlocking the energy efficiency potential in the rental & multifamily sectors“*, Teadusuuringute Ühis keskuse tehniline aruanne nr JRC101251 (<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC101251>), vaadatud 12. detsembril 2025.
- Teadusuuringute Ühis keskus, 2025, „Climate change adaptation: Hoonestatud keskkonna standardid ja strateegiad“ (<https://eurocodes.jrc.ec.europa.eu/news/climate-change-adaptation-standards-and-strategies-built-environment>), vaadatud 12. detsembril 2025.
- Martinez, G., et al., 2025, „People-centered cooling: tervise kaitsmine ohtliku kuumuse eest alates inimesest kuni planeedini“, *International Journal of Biometeorology*, 69, lk 2141-2156 (<https://doi.org/10.1007/s00484-025-02952-1>).
- Stewart-Ruano, A., et al., 2025, „A Critical Gap in Addressing Mental Health in Heat-Health Action Plans Worldwide“ (Kriitilised lüngad vaimse tervisega tegelemisel kuumatervise tegevuskavades kogu maailmas), *praegused keskkonnatervise aruanded*, 12(23) (<https://doi.org/10.1007/s40572-025-00486-7>).
- Tesselaar, M., et al., 2020, „Regional inequalities in flood insurance affordable and uptake under climate change“ (Piirkondlik ebavõrdsus üleujutuskindlustuse taskukohasuses ja kasutuselevõttus kliimamuutuste tingimustes), *Sustainability*, 12(20), 8734 (<https://doi.org/10.3390/su12208734>).
- Titko, M., et al., 2021, „Population Preparedness for Disasters and Extreme Weather Events as a Predictor of Building a Resilient Society: Slovaki Vabariik“, *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18 (5), lk 2311 (<https://doi.org/10.3390/ijerph18052311>).
- van Daalen, K. jt, 2024, „The 2024 Europe Report of the Lancet Countdown on Health and Climate Change: pretsedenditu soojenemine nõuab enneolematuid meetmeid“, *The Lancet Public Health*, 9 (7) lk e495-522 ([https://doi.org/10.1016/S2468-2667\(24\)00055-0](https://doi.org/10.1016/S2468-2667(24)00055-0)).
- Venner, K., et al., 2025, „Kes juhib, kes jääb maha? Linnadevaheline ebavõrdsus Euroopa kliimamuutustega kohanemise rahastamises ja rahastamises“, *Environmental Research letters*, 20 (7), lk 074061 (<https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1748-9326/adde71>).

WHO, 2024, *Maaailma Terviseorganisatsiooni viie heaoluindeks (WHO-5)* (<https://www.who.int/publications/m/item/WHO-UCN-MSD-MHE-2024.01>), vaadatud 12. detsembril 2025.

WHO Euroopa, 2021, „*Heat and health in the WHO European region: ajakohastatud tõendid tõhusa ennetamise kohta*“ (<https://www.who.int/europe/publications/i/item/9789289055406>), vaadatud 12. detsembril 2025.

World Weather Attribution, 2024, „Climate change and high exposure increased costs and disruption to lives and livelihoods from flooding associated with exceptionally-heavy-rainfall-in-central-europe“ (*Kliimamuutused ja suur kokkupuude üleujutustega, mis on seotud erakordselt tugevate sademetega Kesk-Euroopas*) (<https://www.worldweatherattribution.org/climate-change-and-high-exposure-in-increase-costs-and-disruption-to-lives-and-livelihoods-from-flooding-associated-with-with-exceptionally-heavy-rainfall-in-in-in-in-in-central-europe/>), vaadatud 12. detsembril 2025.

Zhang, L., et al., 2025, „Eluase ja kodumajapidamiste haavatavus suvise ülekuumenemise suhtes: A latent classification for England“, *Energy Research & Social Science*, 125, lk 104126 (<https://doi.org/10.1016/j.erss.2025.104126>).

Lisa 1 Aruandes analüüsitud 2025. aasta e-uuringu „Elamine ja töötamine ELis“ küsimused

Kas olete viimase viie aasta jooksul oma elukohas kogenud mõnda järgmistest?

- Liiga kuum teie kodus
- Teie töökohas/hariduskohas on liiga kuum
- Liiga kuum, kui viibite oma naabruskonnas väljas
- Teie maja või muud hooned teie ümber on üleujutatud
- Teie maja või muud hooned teie ümber on tuulest kahjustatud
- Metsatulekahjud või nende suits, mis mõjutavad teie igapäevaelu
- Rohkem putukahammustusi kui varem (säased või puugid)
- Probleemid piisava ohutu ja puhta vee saamisega

Vastusevariandid: Jah; Ei, ei tea; Ei soovi vastata

Mil määral olete mures selle pärast, kuidas need probleemid võivad teid tulevikus mõjutada?

- Äärmiselt kõrged temperatuurid häirivad igapäevaelu ja heaolu
- Sagedamad või äärmuslikumad üleujutused
- Sagedamad või äärmuslikumad metsatulekahjud
- Suurem tõenäosus haigestuda sääskedest või puugihammustustest
- Vähenenud juurdepääs igapäevaseks kasutamiseks mõeldud ohutule veele põua tõttu
- Vähenenud juurdepääs kohalikule ja hooajalisele toidule põllukultuure mõjutavate ilmastikutingimuste tõttu

Vastusevariandid: väga mures; üpris mures; mõõdukalt mures; veidi mures; Ei puutu üldse asjasse; ei tea; Ei soovi vastata

Millised neist muudatustest on viimase viie aasta jooksul teie kodus tehtud?

- Lisatud isolatsioon seintele või katusele
- Paigaldatud või uuendatud kliimaseade või ventilatsioon
- Paigaldatud või täiustatud varjustus
- Üleujutuste tõkestamine (nt parem kuivendamine, üleujutustõkked)
- Kogutud vihmavesi kodus/aias kasutamiseks
- Paigaldatud varutoitesüsteem või -generaator
- Hädaabikomplekti ettevalmistamine
- Kindlustatud kodukindlustus katab äärmuslikud ilmastikunähtused

Vastusevariandid: Jah, tehtud viimase viie aasta jooksul; juba olemas (sealhulgas uute ehitiste funktsioonid); Ei, ei ole olemas; ei tea; Ei soovi vastata

Kas olete näinud, kuidas need tegevused teie piirkonnas toimuvad?

- Hoiatused või hoiatused kuumalainete või muude äärmuslike ilmastikunähtuste kohta (tekstisõnumid mobiiltelefonile, telefonikõned, meedia)

- Teavituskampaaniad riskide ja äärmuslike ilmastikutingimuste korral võetavate meetmete kohta
- istutatakse rohkem puid või parandatakse juurdepääsu haljasaladele (nt pargid)
- Jahutuskeskuste (st kliimaseadmega üldkasutatavate hoonete) rajamine
- Muudatused töö-/haridusgraafikutes, et vältida tegevusi kõige kuumematel tundidel või päevadel
- Üleujutuste ennetamine (nt vihmavee tammid või tiigid)
- Veekasutuse piirangud põua ajal
- Sääskede tõrjemeetmed (nt pihustamine/fumigeerimine)

Vastusevariandid: Jah; Ei, ei tea; Ei soovi vastata

Kas teie pere saab endale lubada järgmist?

- Kodu hoidmine suvel piisavalt jahedas

Vastusevariandid: Jah; Ei, ei tea; Ei soovi vastata

Euroopa Keskkonnaamet, Eurofound

Ülekuumenenud ja alavalmistatud: Eurooplaste kogemused kliimamuutustega toimetulekul

2026 – 48 lk – 21 x 29,7 cm

ISBN: 978-92-9480-755-7

doi: 10.2800/6087030

Euroopa Keskkonnaameti aruanne nr 01/2026.

ELiga ühenduse võtmine

Isiklikult

Kogu Euroopa Liidus on sadu Europe Directi teabekeskusi. Lähima keskuse aadressi leiate aadressilt: https://european-union.europa.eu/contact-eu_en

Telefoni või e-posti teel

Europe Direct on teenistus, mis vastab teie küsimustele Euroopa Liidu kohta. Selle teenistusega saate ühendust võtta: tasuta telefoni teel: 00 800 6 7 8 9 10 11 (kõnede eest võivad tasu võtta teatavad operaatorid) või järgmisel standardnumbril: +32 22 99 96 96 või e-posti teel: https://european-union.europa.eu/contact-eu_en

Teabe leidmine ELi kohta

Veebipõhine

Teave Euroopa Liidu kohta kõigis ELi ametlikes keeltes on kättesaadav Europa veebisaidil: https://european-union.europa.eu/index_en

ELi väljaanded

Tasuta ja tasulisi ELi väljaandeid saab alla laadida või tellida aadressil: <https://op.europa.eu/en/web/general-publications/publications>.

Tasuta väljaannete mitme eksemplari saamiseks võtke ühendust Europe Directi või kohaliku teabekeskusega (vt https://european-union.europa.eu/contact-eu_en).